

MILLIY TIKLANISH

15 (76) 2010 йил 14 апрель, чоршанба

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

www.milliytiklanish.uz

Ўсмирлар касб танлашди

Пойтахтимиздаги Бобур номи маданият ва истирохат боғида мактаб битирувчилари учун "Мутахассислик — сенинг келажагинг" деб номланган кўргазма ташкил этилди. Кўргазмада ўқувчилар пойтахтимизда жойлашган коллеж ва лицейлар ҳақида батафсил маълумот олиш имкониятига эга бўлдилар.

4-бет

Тўғарақлар

Фан тўғарақлари — алоҳида олинган ўқув предметлари, фанлар бўйича синфдан ташқари гуруҳ билан ишлашга оид ташкил этиладиган ишларнинг анча кенг тарқалган туридир.

5-бет

Буюк ипак йўлини тиклаш

Ўзбекистонда Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида транспорт коммуникацияларини такомиллаштириш ва уларнинг юк ўтказиш қувватини ошириш, транзит юкларнинг мамлакатимиз ҳудуди бўйлаб узлуксиз ҳаракатланишини таъминлаш, соҳага сармоя жалб этишга қаратилган кўплаб хайрли ишлар амалга оширилмоқда.

7-бет

МТ

БУГУНГИ
СОНДА:

СИЁСАТ 2-бет

Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги тинчликпарвар сиёсати

ПАРТИЯ ҲАЁТИ 3-бет

"Ёш мусаввирлар кўргазмаси"

Қадриятларимиз давомчилари

ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ ҲАЁТ 4-бет

Замонавий ахборот технологиялари

«Ситораи Моҳи хоса»

МАЪНАВИЯТ 5-бет

Тақлидий эмас, танқидий ёндашмоқ зарур

ЖАРАЁН 6-бет

Иқлим ўзгаришлари

Шаҳарликлар хизматида

ХАЛҚАРО ҲАЁТ 7-бет

Китоб — инсоният томонидан яратилган буюк кашфиёт

Дунёдан дараклар

НИГОҲ 8-бет

Ҳалим — шифобахш таом

Ўлкамиз «меҳмон»лари

СЕМИНАР

Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги тинчликпарвар сиёсати

ЎзМТДП ФРАКЦИЯСИ ВА ПАРТИЯ "ЁШЛАР ҚАНОТИ" ФАОЛЛАРИ ИШТИРОКИДА БЎЛИБ ЎТГАН ИЛМИЙ-АМАЛИЙ СЕМИНАРНИНГ БОШ МАВЗУСИГА АЙЛАНДИ

Партия Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё минтақасида ва унинг ташқарисида низоларнинг олдини олиш ва уларни ҳал этиш мақсадида бундан кейин ҳам халқаро ва давлатлараро тузилмалар фаолиятида фаол иштирок этиши лозим деб ҳисоблайди.

(ЎзМТДП Дастуридан)

Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан буён ўтган тарихан қисқа давр ичида дунёда ўзининг муносиб ўрнини эгаллади. Юртимизда демократик ислохотларни амалга ошириш натижасида қўлга киритилган улкан ўзгариш ва ютуқлар халқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилмоқда. Шу билан бирга бу эътироф давлатимизнинг минтақамизда ва жаҳонда барқарорлиқни таъминлаш ва хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган ташаббусларига ҳам бевосита

тааллуқлидир. Бу сазой-ҳаракатлар эса, ўз навбатида, мамлакатимизнинг халқаро майдонда олиб бораётган ҳар томонлама пухта ўйланган ташқи сиёсати сифатида намоён

бўлмоқда. Президентимиз Ислам Каримов Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида сўзлаган "Мамлакатимизни мо-

дернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш — устувор мақсадимиздир" номи маърузасида "Мамлакатимизда ва бутун дунёда

юзага келаётган мураккаб геосиёсий шароитда бизнинг зиммамизда мамлакатимизнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлаш, шу муқаддас заминимизда ҳукм сураётган тинч-осойишта ҳаётни сақлаш каби бир-биридан масъулиятли ва кенг қўламли бир қатор вазифалар борки, юртимизнинг, жондан азиз фарзандларимизнинг бугунги ва эртанги қуни ана шу масалаларни қанчалик муваффақият билан ҳал этишимизга боғлиқдир" дея таъкидлаган эдилар. Билдирилган ушбу фикрлар ЎзМТДП олдида юртимиз тинчлиги, халқимиз осойишталиги, минтақавий ва глобал хавфсизликни таъминлаш борасида давлатимиз раҳбари ташаббуси билан олиб борилаётган сиёсатни кенг жамоатчилик орасида тушунтириш, партия ташкилотларининг бу борадаги амалий фаолиятини кучайтириш каби муҳим вазифаларни қўяди.

Ана шу мақсадларга қаратилган "Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги тинчликпарвар сиёсати" мавзусидаги илмий-амалий семинар Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзМТДП фракцияси ҳамда ЎзМТДП МК "Ёшлар қаноти" томонидан ўтказилди.

2-бет

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Мамлакатимиз бошқарув сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири бу — миллат маънавиятини юксалтиришдир. Президентимиз Ислам Каримовнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарида маънавият тушунчасининг инсон ҳаётида, миллат равнақида, авлод бардавомчилигида тутаётган ўрни, халқ маънавиятини юксалтиришдаги аҳамияти кенг ва атрофлича очиб берилган.

Оила ва аёл маънавияти

ЮКСАК ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ

Ушбу асарнинг мазмун-моҳияти муҳим бир ғоянинг устувор қўйилиши билан боғлиқ. Бу ғоя замирида биринчи навбатда шу юрт эгасининг, фуқаросининг қадрини кўтариш, оналарни асраш, миллат бардавомчилигини таъминлашга қаратилган ғоят халқчил, эзгу мақсад мужассам. Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси ҳаракат дастурининг маънавият соҳасида амалга ошириши лозим бўлган

вазифаларининг асосида ҳам юксак маънавият — энгилмас куч ғоясини амалга ошириш ётади. Ҳаракат Дастуридан ўрин олган миллий тикланишнинг асосий принципи — халқ маънавиятини тиклашга қўмаклашувчи анъаналар ва қадриятларни ҳаётга жорий этиш ва шу орқали юксак маънавиятли, эркин, қомил инсонни тарбиялаш устувор вазифалардан саналади.

2-бет

ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

Таълим соҳасини ҳуқуқий тартибга солиш

ТИЗИМНИНГ СИФАТ ЖИҲАТДАН ТАКОМИЛЛАШУВИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси томонидан «Таълим соҳасини ҳуқуқий тартибга солиш: муаммо ва ечимлар» мавзусида давра суҳбати ўтказилди. Унда Олий ва ўрта махсус таълим, Маданият ва спорт ишлари, Соғлиқни сақлаш, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги, Халқ таълими вазирликлари, Ўрта-махсус, касб-хунар таълим марказининг раҳбар ва маъсул ходимлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

4-бет

ЖАРАЁН

"Оммавий маданият" атамаси ўтган асрнинг иккинчи ярмидан қўлана бошланган бўлса-да, унинг тарихий илдизлари жуда узоқ. «Оммавий маданият» тарқалиши макон ва замонада турлича кечган. Инчунин, қадим замонларда ҳам «оммавий маданият»ни тарқатиш билан шуғулланилган. Бу иш билан шуғулланувчи махсус хуфйя хизматлари ташкил этилган. Шунингдек, савдогарлар, сайёҳлар, олимлар ҳам бу ишга жалб этилган. Баъзи ҳолларда бу маданият уруш, босқинчилик йўли билан ўзга юртларда мажбурий жорий этилган.

Тақлидий эмас, танқидий ёндашмоқ зарур

«Оммавий маданият» ўзига хос тарққиёт йўлини босиб ўтганига Қўшма Штатларни мисол келтириш мумкин. Турли миллат ва элатларнинг манфаати тўқнаш келган АҚШ давлат хавфсизлигини ҳимоя қилиш учун маданиятларни яқинлаштириш орқали миллатлар ўртасидаги тафовутни йўқот-

ган ва "америкалик" деган ягона миллатни шакллантириш сиёсатини олиб борган. Бу сиёсат АҚШ давлатининг яхлитлигини сақлаб қолишга асқотган бўлса-да, лекин унинг оқибатида

5-бет

ALOQABANK — ЮКСАКЛИККА ИНТИЛГАНЛАР УЧУН

ЮКСАК ТАРАККИЁТ ОМИЛИ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Лобар ҚОСИМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги Ўзбекистон
“Миллий тиклиниш” демократик
партияси фракцияси аъзоси

СЕМИНАР

(Давоми.
Боши 1-бетда)

— Мустақилликка эришилган дастлабки кунлардан ҳам Президентимиз томонидан мамлакатимиз минтақа ва жаҳон миқёсида тинчликни сақлаш ва барқарорликни таъминлаш масаласига ҳиддий эътибор қаратилиб келинмоқда. Жуладан, Ўзбекистоннинг бу борадаги ташаббуслари халқаро ҳамжамият ва халқимиз томонидан қизгин қўллаб-қувватланмоқда, - деди тадбирда сўзга чиққан ҲМТДТ Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Ахтам Турсунов. — Айтиш жоизки, глобаллашув жараёنлари шиддат билан кечаётгани, баъзи минтақаларда қуролли тўқнашувлар кескин авж олаётган бугунги даврда тинчлик ва барқарорлик қадри нақадар улуғ нэмат экани оарчамизга аён. Президентимиз Ислам Каримов жаҳоннинг юксак минбарларида қилаётган чиқишлари орқали халқаро ҳамжамият эътиборини доимий равишда дунё тинчлиги, осойишталиги ва тараққиётига тўсиб бўлаётган масалалар ва уларни бартараф этиш йўлларига қаратиб келмоқда. Айниқса, қўшни Афғонистонда қарийб 30 йилдан беш тўнмаётган ўзаро низолаarga барҳам бериш борасида Ўзбекистон халқари миқёсда муҳим амалий ташаббуслари илгари сурмоқда. Хусусан, НАТО/СЕАП ташкилотининг 2008 йил апрель ойда бўлиб ўтган Бухарест саммитида Президентимиз томонидан афғон муаммосини факат ҳарбий йил билан ечиб бўлмаслиги хақилан

Нозима РЎЗИМАТОВА,

ЎзМТДП Наманган вилоят кенгаши “Ёшлар қаноти” етакчиси:

**Камола АБДУВАЛИЕВА,
ЎзМТДП Андижон вилоят кенгаши
етакчи мутахассиси:**

амонда ёшларни
иниллийлик руҳи билан ўстириш, ул
лаш маданиятини шакллантириш
орада «Ёшлар қаноти» олдидagi вазир
ина. Биз ўз тенгдошларимизга, ян
сиқомат қилаётган турли қатламдаги
истоннинг тинчликпарвар сиёсати ҳа
аларни ва бу борада Президентим
магга оширилаётган улкан ишлар

СИЁСАТ

Ўзбекистоннинг жаҳон

ҲАМҶАМИЯТИДАГИ ТИНЧЛИКПАРВАР СИЁСАТИ

ЎЗМТДП ФРАКЦИЯСИ ВА ПАРТИЯ “ЁШЛАР ҚАНОТИ” ФАОЛЛАРИ
ИШТИРОКИДА БЎЛИБ ЎТГАН ИЛМИЙ-АМАЛИЙ СЕМИНАРНИНГ
БОШ МАВЗУСИГА АЙЛАНДИ

Ватанимиз миллий манфаатлари ва халқаро масалалардаги позициясини ҳимоя қилишни ўз дастурий мақсадларида асосий вазифа сифатида белгилა-

Дарҳақиқат, ЎзМТДП "Ёшлар қаноти" ўз олдига ҳуқуқий демократик давлат қуриш, адолатли фуқаролик жамияти барпо этишда ёшларнинг фаол иштирокини таъминлаш, улар онгига миллий истисол ҳоясини сингдириш, мил-

Темур УСМОНДИЁРОВ,
ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши
қошида ташкил этилган
“Истикболли ёшлар” клуби етакчиси:

Ҳаёт САМАДОВ,
ЎзМТДП Миробод туман
кенгаши «Ёшлар қаноти» фаоли:

Бунинг учун биз ёшлар бир-биримизга маънавий оламимизни юксалтириш, миллий ва умуммиллий қадриятларга ҳурмат-эҳтиром туйғусини янада мустаҳкамлаш, юртимизга, халқимизга, Президентимизга муносиб фарзанд бўлишга кўмаклашишимиз лозим.

**Д. ХАЙИТОВА,
А. УМАРКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» muxbirlari**

ПАРТИЯ ҲАЁТИ

СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ

Спорт

ЁШЛАРИМИЗНИ МАРД, ЖАСУР
ВА ШИЖОАТЛИ ҚИЛИБ
ТАРБИЯЛАШГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Илья ДИЛЬМАНОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Президентимиз томонидан жорий йилнинг «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қабул қилинган Давлат дастурини амалга ошириш юзасидан Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси ўз вазифаларини белгилаб олган. Шунга кўра, жойларда соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишга хизмат қиладиган турли хил тадбирлар уюштирилмоқда. Чунончи, ЎзМТДП Нукус шаҳар кенгаши томонидан Ўзбекистон Ҳаво йўллари авиа компанияси «Нукус

аэропорти» жамоаси ва ёшлар ўртасида мини футбол бўйича спорт мусобақалари ташкил қилинди. Унинг очилиш маросимида ЎзМТДП Нукус шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Кенжебой Қудайбергенов сўзга чиқиб, бу каби тадбирлар фақат голибларни аниқлаш учунгина эмас, балки, спортни оммалаштириш, ёшларнинг спортга бўлган ҳавасларини ошириш, қолаверса, уларни жисмонан соғлом, маънан баркамол қилиб вояга етказиш, қалбларида мардлик, жасурлик, шижоат туйғуларини юксалтириш учун ҳам хизмат қилишини таъкидлаб ўтди.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясининг бугунги тадбирининг ёшларни эзгу мақсадлар йўлида жипслаштириш, истеъдодлиларини рағбатлантириш ва энг асосийси, уларни она Ватанга, муҳаббат руҳида тарбиялашдаги аҳамияти катта, - деди мини футбол бўйича Нукус Олимпия заҳиралари коллежи жамоаси мураббийси Тимур Искандаров.

Кескин ва муросасиз курашлар остида кечган беллашувда голибликни қўлга киритган жамоаларга тантанали равишда ЎзМТДП кубоги ва медаллар топширилди. Улар ҳомийларнинг эсдалик совғалари билан ҳам тақдирландилар.

«БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ» ДАВЛАТ ДАСТУРИ

Ёш мусаввирлар кўргазмаси

Гулистон шаҳридаги «Маънавият ва тарғибот маркази» биносида вилоятдаги ёш мусаввирлар асарлари кўргазмаси очилди. Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Сирдарё вилоят кенгаши ҳамда Республика Бадий академияси вилоят бўлими билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу тадбир «Баркамол авлод йили» Давлат дастури доирасида амалга оширилди.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Таъкидлаш жоизки, вилоятда мусаввирликка иқтидори банд ёшларга зарур шароитлар яратилган. Улар орасидан, ёш мусаввир Севара Қосимованинг номини алоҳида тилга олиш мумкин. Севара ёш бўлса-да аллақачон вилоятдаги танқили мўйқалам соҳибасига айланган. У рассомликнинг рангтаъсир йўналиши бўйича ижод қилади. Ёш мусаввир ўз ижодида Сирдарё бўйларини, қишлоқ жамолини, Зомин тоғ манзараларини ифода этади. Севара 2008 йили «Келажак овози» кўрик-танловининг республика босқичида голиб бўлиб, ўз йўналиши бўйича олийгоҳ талабаси грантини қўлга киритди. Ўтган йили «Энг

улуғ, энг азиз» кўрик-танлови вилоят босқичида фахрли биринчи ўринни эгаллади. Шунингдек, 2009 йилнинг декабрь ойида Қорақалпоғистон Республикаси Элликқалъа туманида ўтказилган «Нафосат – бўстонини меннинг» республика кўрик-танловида ҳам қатнашиб, 1-даржали диплом билан тақдирланди. Яна бир иқтидорли ёш рассом Адҳам Шеркуловнинг ижод намуналари ҳам турли нуфузли кўрик-танловларда муносиб баҳоланган.

Шу кунги кўргазмага ёш мусаввирларнинг 50 дан зиёд ижод намуналари томошбинлар ҳужмига ҳавола этилди. Намойиш қилинаётган асарлар қаторидан акварель, қалам тасвирлари каби санъат турлари ҳам ўрин олди.

Кўргазма няхосида вилоятдаги бир гуруҳ ёш ижодкорлар ЎзМТДП вилоят кенгашининг эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Д.Нурметов сўзга чиқиб, тадбир аҳамиятига тўхталдилар. Танловда голиблар партия туман кенгашининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

БУХОРО. ЎзМТДП Қорақўл туман кенгаши ва Республика Маънавият тарғибот маркази туман бўлими ҳамкорлигида Човли ҚФЙда «Миллий либосларимиз – миллий қадрият» мавзусида тадбир ташкил этилди. Тадбирда ёшларда халқимизнинг ўзига хос маданияти намунаси ҳисобланган миллий либосларни тайёрлаш хунарини эгаллашга қизиқишни кучайтириш борасида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

«Репродуктив саломатлик: соғлом она ва соғлом бола» мавзусидаги давра суҳбати ЎзМТДП Когон туман кенгаши томонидан ўтказилди. Унда партия фаоллари, туман қишлоқ врачлик пунктлари ва маҳалла маслаҳатчилари, хотин-қизлар иштирокида тадбирлар ўтказилди. Қизларни оилавий ҳаётга тайёрлаш, никоҳдан олдинги тиббий кўрик ва туғиш орасидаги масофанинг она ва бола саломатлигига фойдали томонлари ҳақида шифокорлар томонидан билдирилган фикр-мулоҳаза ва тавсиялар йиғилганларнинг тиббий маданиятини янада оширишга хизмат қилди.

ЖИЗЗАХ. ЎзМТДП Дўстлик туман кенгаши томонидан хотин-қизлар ўртасида «Аёл ва спорт» мавзусида миллий халқ ўйинлари мусобақаси ўтказилди. Туман хотин-қизлар қўмитаси, МФЙ ва ижодиёт маркази вакиллари иштирокида бўлиб ўтган мусобақада «Олимпия қалқонлари», «Тумарис» ва «Лола» жамоалари

гуруҳ тақдими, эстафета ўйинлари, арқон тортиш ва савол-жавоб шартлари бўйича беллашдилар. Унинг якунларига кўра «Олимпия қалқонлари» жамоаси голибликни қўлга киритган бўлса, II ва III ўринлар қолган жамоаларга насиб этди. Қатнашчилар ЎзМТДП туман кенгашининг эсдалик совғалари ва фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

СУРХОНДАРЁ. «Миллий қадриятларимиз миллий манфаатларимиз асоси» мавзусидаги тадбир ЎзМТДП Термиз шаҳар кенгаши томонидан вилоят радиотелевизион узатиш марказида ташкил этилди. Уни партия шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси У.Мадиев очиб, партия Дастурий Ғоя ва вазифалари Ҳусусида гапириб ўтди. Марказдаги БПТ етакчиси Г. Жўраева бошланғич ташкилот ишлари ва маҳалла жонлангириш ва кучайтириш, ўтказиладиган тадбирлар таъсирчанлигини оширишда партия аъзолари олдида турган вазифаларни тўхталди.

ЎзМТДП Шеробод туман кенгаши томонидан ўтказилган тадбир «Баркамол авлоднинг шакллантиришда аёлларнинг ўрни» деб номланди. Тумандаги МФЙ, таълим муассасалари ва қатор ташкилотларнинг хотин-қизлари иштирок этган тадбирда аёлларнинг Давлат ва жамоат ишларида фаоллигини ошириш, маънавий дунёқараши, сиёсий ва ҳуқуқий маданиятини ўстиришга қаратилган ишлар қўлланми кенгайтириш баркамол авлодни тарбиялашда муҳим омил эканлиги таъкидланди.

МУНОСАБАТ

Қадриятларимиз давомчилари

ҚАДР ТОПМОҚДА

Мустақиллик йилларида давлатимиз раҳбари Ислам Каримов раҳнамолигида ажасдларимиздан мерос бўлиб келадиган миллий хунармандчиликни ривожлантириш, соҳа вакиллари кўллаб-қувватлаш борасида кенг қўллаш ишлар амалга оширилди. Айниқса, яқинда матбуотда эълон қилинган Президентимизнинг «Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» қўлатилиш тўғрисида»ги Фармонида белгиланган уй шароитида халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати буюмларини ишлаб чиқариш бўйича яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган хунармандчиликни ривожлантиришга ҳисса қўшаётган юртимиздаги барча уста хунармандларни руҳлантириб юборди. Ушбу Фармон миллий хунармандчиликнинг барча турларини такомиллаштириш, халқ хунармандчилигига хос бўлган «уста-шоғирд» аънавий мураббийлик

лиги ва амалий санъати буюмларини ишлаб чиқариш бўйича яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган хунармандчиликнинг асосий йўналишлари қўлатилиш тўғрисида»ги Фармонида белгиланган уй шароитида халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати буюмларини ишлаб чиқариш бўйича яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган хунармандчиликни ривожлантиришга ҳисса қўшаётган юртимиздаги барча уста хунармандларни руҳлантириб юборди. Ушбу Фармон миллий хунармандчиликнинг барча турларини такомиллаштириш, халқ хунармандчилигига хос бўлган «уста-шоғирд» аънавий мураббийлик

институтини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари қўлатилиш тўғрисида»ги Фармонида белгиланган уй шароитида халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати буюмларини ишлаб чиқариш бўйича яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган хунармандчиликни ривожлантиришга ҳисса қўшаётган юртимиздаги барча уста хунармандларни руҳлантириб юборди. Ушбу Фармон миллий хунармандчиликнинг барча турларини такомиллаштириш, халқ хунармандчилигига хос бўлган «уста-шоғирд» аънавий мураббийлик

Тан олиш керакки, Президентимиз томонидан узқик қўллаб қилинаётган бу каби эзгу тадбирлар бугунга келиб ўз самараларини бермоқда. Қўйида соҳа вакиллари томонидан билдирилган фикр-мулоҳазалар ҳам бунинг ёрқин ифодаси дейиш мумкин.

Абдуқодир ИБРОҲИМОВ,
Республика «Хунарманд» уюшмаси
Навоий вилоят бўлими раҳбари:

Юртимизимизнинг 2010 йил 30 март куни матбуотда эълон қилинган «Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» қўлатилиш тўғрисида»ги Фармони республикамиз хунармандларини кечисиз қувонтирди.

Маълумки, Президентимиз Ислам Каримов томонидан 1997 йилда қабул қилинган «Халқ амалий санъати ва бадий хунармандчилигини янада ривожлантиришнинг давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ҳам соҳа ривожини учун кенг имкон яратган эди.

Айтайлик халқ хунармандчилигининг Республика «Хунарманд» уюшмаси тузилди. Уюшма томонидан хонадон шароитида юксак бадий буюмлар ишлаб чиқарувчи хунармандлар фаолиятига, жумладан, уларни маҳаллий хомаш, асбоб-ускуналар ва кичик механизация воситалари билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди. Кўргазмалар ва кимосиди савдоларини ўтказиш, тайёр маҳсулотларни сотиш бўйича ҳам бир қатор ишлар амалга оширилди. Айниқса, хонадон шароитида халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъат буюмларини ишлаб чиқариш бўйича яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган шахслар даромад солигидан озод қилинган ижобий самара берапти.

Янги Фармонга мувофиқ солиқ тўловлари бўйича ушбу соҳага берилган имтиёз 2012 йилнинг 1 апрелига қадар узайтирилган яна бир имкониятдир. Бундан ташқари, тадбиркорларимизнинг аънавий «Ташаббус» кўрик-танловининг асосий номинацияларидан бири «Энг яхши хунарманд», деб номланиши, ва ҳар йили ижодий рақобат асосида голибларнинг тақдирланиши, шунингдек, «Келажак овози» танловида ёш хунармандларнинг иштирок этиши ва моддий-маънавий қўллаб-қувватланиши юксак эътибор ва рағбатнинг яна бир исботидир. Ҳозирги кунда хонадон шароитида бадий хунармандчилик ва амалий санъат буюмларини ишлаб чиқарувчи яқинда тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган 399 нафар шахс уюшмамиз аъзоси ҳисобланади.

Натижаларимизга келсак, Навоий шаҳар «Фарҳод» маданият саройидаги халқ амалий хунармандчилиги тўғраги бошлиғи Ирина Кудрявцева ва 2004 йилда республика «Ташаббус» кўрик-танловида голиб чиқиб, у ясаган қўғирчоқлар «Энг яхши хунарманд» номинацияси бўйича Президент совғаси «Матиз» автомобили мукофоти сазовор бўлди. Шу ўринда миллий либослар устаси, карманалик Санобар Ҳамроева, нуруталик каштадоў Саодат Раҳматова, карманалик хунармандлар Исмаилов Абдуллаев, Ботир Норкуловлар фаолиятини алоҳида айтиб ўтишни истардим. Саодат опа эса Швейцарияда бўлиб ўтган халқаро кўргазма иштирокчиси ва совриндоридир. Навоий шаҳридан миллий либосларнинг ёш ва чаққон устаси Феруза Қўзиева, «устоз-шоғирд» мактаби раҳбари Соҳида Нахиддинова ишлари ҳам таҳсинга сазовор.

Шу ўринда электратининг асосий қисмини хунармандлар ташкил этадиган Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси билан ҳамкорликдаги ишларга тўхталмоқчиман. Ота-боболаримиздан қолган аънавлар асосида ёшларни касб-хунарга ўргатиш, устоз-шоғирд мактаблари фаолиятини янада такомиллаштириш, етук, маънавий ворисларни тайёрлаш каби вазифалар ЎзМТДП Дастурида алоҳида белгиланган. Бу ҳамкорлик самараси ўлароқ, вилоят уюшмаси қошида «Устоз-шоғирд» мактаби очилди ва фаол ишлаб келимоқда. Ёшларимизда меросий хунарларни ўргатиш иштиёқ хунармандларга обидалар, иншоотлар фойдаланишга берилганидан сўнг янада кучайди, десак хато бўлмайди.

Бир сўз билан айтганда давлатимиз раҳбарининг мазкур Фармони хунармандчилик ривожига кенг йўл очиб бериш билан бирга, соҳа эгаларининг дунёга чиқиши, ёш хунармандларнинг кашф этилиши ва рағбатлантирилишида бекиёс аҳамият касб этади.

Алишер ОРИПОВ,
Бойсун туман миллий
хунармандчилик маркази раиси,
ЎзМТДП аъзоси:

Мамлакатимизда Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида миллий хунармандчилик соҳасига алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Айниқса, Юртимизимизнинг яқинда эълон қилинган Фармони биз хунармандлар учун катта бир имконият бўлди. Бир неча йиллардан буён бойсун миллий хунармандчилигини ривожлантириш, шу мўъжазгина масканда яшаб ўтган ота-боболаримиздан қолган, бироқ замон талабига риё сабаб маълум бир вақт унутилган гиламдўзлик, каштачилик ва бошқа халқ амалий санъати турларини қайта тиклаш борасида иш олиб бораёмиз. Фаолиятимизни янада такомиллаштириш учун берилган имтиёзлар, Юртимизимиз томонидан қилинаётган ҳамхўрликлар бизга амалий кўмак бўлмоқда.

Миллий хунармандчилик марказимиз анча вақтдан буён ЎзМТДП бойсун туман кенгаши билан изчил ҳамкорлик қилиб келаяпти. Туманимизда ушбу партия тарафдорлари, қолаверса, ўз келажакини миллий хунармандчилик соҳаси билан боғлаётган ёшларнинг сони ортиб бораётгани ҳамкорлигимиз мевасидир. Модомики, биз хунармандларга шунчалик катта қўлайликлар яратилган экан, шунга жавобан Ватан равнақи, эл-юрт манфаати учун муносиб хизмат қилишга тайёремиз.

Сайилхон ОТАМУРОДОВ,
Беруний туманидаги 2-сонли
маданият уйининг «Уймакорлик»
мактаби раҳбари:

Юртимизимизнинг билларга қўрсатаётган ғамхўрлиги ва юксак эътиборидан жуда мамнунимиз. Зеро, ўтган даврларда унутилаётган бебаҳо бадий хунармандчилик санъатимиз мустақилликдан сўнг яна тикланди, «Устоз-шоғирд» аънавийнинг давом этишига кенг йўл очиб берилди. Устачиликка меҳр қўйганим санъатга бирмунча яқин оилада камол топганини бўлди. Халқимизнинг катта бойлиги бўлган мумтоз шашмақомни жуда севаман. Ушбу мақомларга бўлган меҳрим туфайли унинг ижросида оҳанги билан жўр бўлувчи чолғу асбобларини ўз қўлларин билан яратишга эришдим. Меҳнат маҳсулини бундан бир икки йил илгари ЮНЕСКО ва Япония ишонч жамғармаси ҳамкорлигида «Шашмақом – Марказий Осиёнинг мумтоз мусикасини асраш» лойиҳаси бўйича ўтказилган «Аънавий мусиқа чолғулари» кўргазмасида қўллаб-қувватлашимиз ва хорижий ҳамкасбларимиз эътиборига сазовор бўлди.

Бугун яна бир қувонадиган ютуғим шундаки, касбимнинг давомчилиги, ўғилларим, ўғилларимнинг қўлларим, бор, Фарзандларим, Қўлиб, Жейрон, Бозорбой, шоғирдларим Рейимбой, Худойберган, Анвар, Бахтиёр ҳозирги кунда ҳақиқий уста бўлиб етишди. Улар ясаган мусиқа асбоблари орқали миллий санъатимиз, қолаверса Ўзбекистонимиз доғруги бутун оламга танилмоқда.

Лола РАЖАБОВА,
Бухоро вилояти, зардўз,
ЎзМТДП аъзоси:

Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъати халқимизнинг ўлмас, умрбоқий соҳаларидан саналади. Бу йўналишда яратилган маҳсулотлар шиддат билан ривожланиб бораётган бугунги кунимизда ҳам ўзининг қадр-қимматини зарра бўлса-да йўқотгани йўқ. Ақинча маҳсулотларимиз дунё халқларида қизиқиш ва катта ҳайрат уйғотиб келмоқда. Миллий аънавларимизни ўзда мужассам этган қўл меҳнатимиз жаҳон бозорлари расталаридадан жой олиб, халқаро кўрик-танловларда нуфузли ўринларни қўлга киритаётгани хусусида ҳам қўп ва хўп гапириш мумкин. Бу каби ютуқларимизнинг бош омилли Ватанимизнинг мустақиллиги ва биз каби хунармандларга Юртимизимизнинг ғамхўрлигидир. Иштиқолнинг илк йиллариданоқ соҳамизга миллий қадриятларимиз ривожининг бош негизли сифатида катта эътибор берили бошланди. Давлатимиз томонидан соҳа вакиллари учун янада кенг имкониятлар яратиш мақсадида мамлакатимиздаги тижорат банклари томонидан имтиёзли кредитлар ажратилиши шулар жумласидандир. Эндilikда хунарманд яқинда тартибдаги намуна, балки сафдошлари билан уюшган ҳолда фаолиятини кенг йўлга қўйиши, янги иш ўринлари яратиш, мамлакатимиз раънақида ўз ҳиссасини қўша олиши мумкин. Бу тадбирлар, айниқса, хотин-қизлар томонидан ўзларига яратилган чинакам имконият сифатида қутиб олинди. Бугун улар касаначилик йўналишида фаолият олиб бориб ўй юмушлари, фарзанд тарбияси билан бирга оилаларини ҳам моддий жиҳатдан таъминламоқда. Шу ўринда биз хунармандларни ўз электратини, фаолиятимизни қонуний жиҳатдан мустақамлаштириш Дастурий мақсади деб билиб, аниқ режалар асосида иш олиб бораётган Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси яқин кўмақчимиз эканлигини айтиб ўтмоқчиман.

Бир сўз билан айтганда қайси йўналишда фаолият олиб бормасин, хунарманд меҳнатига яраша ҳурмат ва эътибор топпоқда. Юртимизимизнинг «Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» қўлатилиш тўғрисида»ги Фармони мен каби хунармандлар қалбига шу қўнларга шукроналик ҳиссини уйғотди. Фармон, айниқса, эндигина ўз ишини бошлаган ҳамкасбларимиз учун энг зарур бўлган иқтисодий кўмак бўлди, десак муболага бўлмайди.

Соҳамиз ривожини йўлида моддий ва маънавий жиҳатдан берилган бу эътибор бизни янада кўпроқ изланишга, халқимиз эътиёжларига мос сифатли маҳсулотлар турини қўпайтиришга, меҳнатимиз орқали ёшларнинг миллий қадриятларимизга бўлган қизиқишини орттиришга ва хунармандчилик сир-асрорларини авлоддан-авлодга етказишга ундайди. Ишонаманки юртимиздаги ҳар бир хунарманд бу ишонча жавобан мамлакатимиз тараққиётга ўзининг муносиб улушини қўшади.

Гулбаҳор УМУРЗОҚОВА,
«Milliy tiklanish» мухбири

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ХРОНИКАСИ

Асосий мақсад

ДАСТУРИЙ ВАЗИФАЛАР
ИЖРОСИНИ ТАЪМИНЛАШ

Д.ХАЙИТОВА,
«Milliy tiklanish» мухбири

САМАРҚАНД. «Глобаллашув ва замонавий таҳдидлар» мавзусидаги давра суҳбати ЎзМТДП вилоят кенгаши ва ФЖУИ вилоят минтақавий ахборот-таҳлил маркази ҳамкорлигида ташкил этилди. Унда партия туман ва шаҳар кенгашлари «Ёшлар қаноти» фаоллари, марказ ходимлари ва Республика Маънавият тарғибот маркази вилоят бўлими вакиллари иштирок этдилар. Халқимиз онгиди миллий истиқлол ғоясини кучайтириш, ёшларнинг глобаллашув жараёнининг салбий таҳдидлари, мафкуравий курашлар таъсиридан асраш каби масалалар СамДЧТИ ўқитувчиси Д.Амриддинова, СамДУ илмий бўлим мудири А.Мамаюсупов, Маънавият тарғибот маркази шаҳар бўлими раҳбари Т.Сатторов, ЎзМТДП вилоят кенгаши мутахассиси Н.Ахатова, «Ёшлар қаноти» аъзоси Д.Ахатова:нинг фикр-мулоҳазаларида ўз аксини топди.

Турли кўргазмалар воситалар орқали тақдим этилган маърузалар давра суҳбатининг таъсирчанлигини оширди.

ХОРАЗМ. «Баркамол ав-

лод йили» Давлат дастуридан келиб чиқадиган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида ЎзМТДП Урганч шаҳар кенгаши, шаҳар ҳокимлиги, вилоят Болалар спортини ривожлантириш, «Маҳалла» жағғармалари ҳамда халқ таълими, «Камолот» ЁИХ, шаҳар футбол федерацияси ҳамкорлигида 1995-96 йилларда тузилган болалар ўртасида минни футбол бўйича мусобақа ўтказилди.

Маънан соғлом ва жисмонан баркамол авлодни камол топтириш, ёшлар ўртасида спортнинг минни футбол турини ривожлантиришга қаратилган мазкур мусобақада голиб жамоалар партия шаҳар кенгаши томонидан эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Ёшларнинг ҳуқуқий билимини ошириш, қабул қилинган қонунларнинг мазмун-моҳиятини улар онгига сингдириш мақсадида «Сиз қонунни биласизми?» мавзусидаги кўрик-танлов ЎзМТДП Шовот туман кенгаши ва «Камолот» ЁИХ ҳамкорлигида ташкил этилди. Партия туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Б.Сапарбоев, «Камолот» ЁИХ туман кенгаши раиси

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

КОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

Таълим соҳасини ҳуқуқий тартибга солиш

ТИЗИМНИНГ СИФАТ ЖИХАТДАН
ТАКОМИЛЛАШУВИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Таъкидлаш лозимки, мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки йилларидан келажагимиз эгаси бўлиши ёш авлод тарбиясига ҳамда таълим масалаларига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, соҳага оид қатор қонун ҳужжатлари жумладан, "Таълим тўғрисида"ги Қонун ва Кадрлар таёрлаш Миллий дастури қабул қилинди. Мазкур ҳужжатларнинг амалиётга татбиқ этилиши таълим тизимининг сифат жиҳатидан такомиллашуви ва ривожда муҳим дас-турал амал бўлмоқда.

Давра суҳбатда таъкидланганидек, мамлакатимизда яратилган таълим ти-зими жаҳон стандартларига жавоб бе-ради. Хусусан, жорий 2010 йилги давлат бюджетининг 34 фоизи айнан таълим соҳасига йўналтирилган. Бундан ташка-ри, "Баркамол авлод йили" Давлат дас-турини амалга оширишга 8 триллион сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди. Моҳиятан кенг қамровли бўлган мазкур ҳужжат барча таълим муассасалари, кол-лежлар, академик лицей ва умумтаълим мактаблари моддий-техника базасини янада мустаҳкамлашни кўзда тутди. Бирок, бу соҳада эришилган муваффа-қиятлар таълимга нисбатан ортиб бора-ётган талабларни қондириш учун етарли эмас. Шу боис тadbирда асосий эъти-бор таълим соҳаси ва ўқитиш жараёни-нинг ҳуқуқий асосларини такомиллаш-

тириш, ёшларга сифатли таълим тар-бия бериш ва бу борадаги мавжуд муаммолар ечимларига қаратилди. Сиёсий партиялар фракциялари ва-киллари ўз электорати манфаатлари-дан келиб чиққан ҳолда фикр юритар экан, таълим муассасаларининг дарс-лик ва ўқув қўлланмалари билан таъ-минланганлик даражаси, таълим жа-раёнига янги педагогик технология-ларни кенг жалб этиш, устоз-мураб-бийларнинг баркамол авлод тарбия-сидаги масъулиятини ошириш, шунингдек, таълим-тарбия тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш каби масалаларда ўзаро баҳс-мунозара олиб бордилар.

— ЎзМТДП сайловолди Дастурида мазкур соҳага алоҳида эътибор қара-тилиб, "Партия халқ таълимини ри-вожлантириш соҳасида кадрлар тай-ёрлаш устувор принцип эканлигига амал қилади", деб белгилаб қўйил-ган, дейди ЎзМТДП фракцияси ҳамда мазкур кўмита аъзоси Абдуғафур Маматов. — Тadbирда фракция аъзо-лари масалага ана шу нуктаи назар-дан ёндашиб, аниқ тақлиф ва мулоҳа-залар билдирдилар.

Парламент қўйи палатасидаги партиялар фракциялари аъзолари томонидан турлича нуктаи-назарлар-нинг ўртага ташлангани, аввало қонун-лар қабул қилиш жараёнида ўз электо-рати манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилганлиги билан аҳамиятлидир.

КЎРГАЗМА

Пойтахтимиздаги Бобур номли маданият ва истироҳат боғида мактаб бити-рувчилари учун "Мутахассислик — сенинг келажагинг" деб номланган кўргаз-ма ташкил этилди. Кўргазмада ўқувчилар пойтахтимизда жойлашган коллеж ва лицейлар ҳақида батафсил маълумот олиш имкониятига эга бўлдилар. "Баркамол авлод йили" Давлат дастури доирасида ташкил этилган ушбу тadbирда Тошкент шаҳридаги 118 та касб-хунар коллежи ва академик лицей 180 дан ортиқ йўналиш бўйича мутахассисликларни намойиш этди.

Ўсмирлар касб танлашди

УНДА ЎН БИР МИНГ НАФАРГА ЯҚИН
БИТИРУВЧИ ИШТИРОК ЭТДИ

Дилфуза РЎЗИЕВА,
«Milliy tiklanish» мухбири

Маълумотларга қараганда жорий ўқув йили Тошкент шаҳрида жойлашган 311 та умумтаъ-лим мактабини 39107 нафар ўқувчи битириб чиқади. Ҳозирга қадар ўсмир-ёшларни касб-хунарга йўналтириш ва узлуксиз таълим ти-зими таъминлаш мақсадида пойтахтимизда-ги мактабларда иншоолар танлови, "Очиқ эшик-лар кўни", "Касблар фестивали" сингари тад-бирлар бўлиб ўтди. "Мутахассислик — сенинг келажагинг" кўргазмасини эса ана шу тadbир-ларнинг мантикий давоми, деб аташ мумкин. Чунки унда иштирок этган битирувчилар ўзла-рига ёққан йўналиш ва мутахассисликлар бил-лан танишиш ва улардан бирини танлаш им-кониятига эга бўлдилар.

— Бундай кўргазмалар катта ҳаётга энди қадам қўймоқчи бўлган ўсмирлар учун жуда керак, деб ўйлайман, дейди Юнус Ражабий номидаги Тошкент педагогика коллежининг ўқитувчиси Фотима Йўлдошева. — Битирув-чилар унда ҳар бир йўналиш ва мутахассис-лик билан батафсил танишдилар. Бу уларнинг орзулари сари қўйилган илк қадамдир.

Яна қувонарли жиҳати шундан иборатки, ёшларимиз ижтимоий-гуманитар ва аниқ йўна-лишлар билан бирга дизайнер, хунарандчи-лик, қандолатчилик каби йўналишларга ҳам катта қизиқиш билан қарамоқдалар.

Бизнинг коллеж кўргазмада "Бошлангич таълим", "Муסיқа таълими", "Жисмоний тар-бия ва болалар спорти", "Мактабгача ва оила-вий таълим" каби мутахассисликлар бўйича қатнашапти. Ўқувчилар ушбу йўналишларда фақат назарий билимлар олибгина қолмай, амалий сабоқларни ҳам пухта ўзлаштирмоқ-далар. Коллежимизда тўғарақлар ҳам яхши йўлга қўйилган. Ўқувчилар тўғарақларга ўз қизиқишларидан келиб чиққан ҳолда қатна-шадилар. Бошлангич таълим йўналишида тах-сил олаётган ўқувчи-қизларимиз меҳнат дарс-лари учун миллий хунарандчилик, бичиш-

тиқиш, миллий ўйинчоқлар яшаш ва каштачи-ликни ҳам ўрганмоқда. Йигитлар эса, асосан, жисмоний тарбия билан шуғулланишди. Улар ичида нуфузли мусобақаларда қатнашиб, ша-рафли ўринларни эгаллаб келаётганлар ҳам бор. Кўргазмада иштирок этган битирувчи-ларнинг коллежимизга нисбатан қизиқиш бил-лан муносабатда бўлганликлари бизни ниҳоят-да қувонтирди.

— Мен 146-мактабнинг битирувчисиман, дейди Муяссар Исмоилова. — Синфдошларим ўзларини қизиқтирган йўналиш ва мутахассис-ликлар билан яқиндан танишдилар. Кўплари қаерда ва қайси мутахассислик бўйича ўқишла-ри ҳақида муайян қарорга ҳам келиб бўлдилар. Масалан, Васила Сатторовна Тошкент тиббиёт коллежида, Мадина Фатхиддинова эса Тошкент халқ амалий санъати коллежида таълим олиш-ни ният қилди. Мадинадан нимага тиббиёт ёки иқтисод йўналишини танламадинг?, деганимиз-да, у болалигимдан тикиш-бичишга қизиқман, келажақда дизайнер бўлмоқчиман, миллий бе-закларда либослар яратмоқчиман, деди.

— Мировод маиший хизмат коллежида ўқу-вчилар ўқиш билан бир вақтда «Авиасозлик» ДАЖ, «Фотон» ОАЖ, «Электроаппарат» ОАЖ, қўшма корхоналари, хусусий фирма ва ёнилғи қуйиш шахобчаларида амалий машғулотлар ўташди. Ёшларимизнинг коллежимизга ҳам қизиқиб қарашганини кўриб чин дилдан суюндик, дейди коллеж мутахассиси Тўлқин Раҳматов.

Кўргазмада нафақат ёшлар, ота-оналари ҳам қатнашдилар.

— Фарзандимни келажақда муносиб касб-кор-ни танлашига кўмак бериш учун ўғлим Озодбек билан бирга келдим, дейди Шоҳиста Мусулмо-нова. — Коллежларимиздаги ҳар бир йўналиш ва мутахассислик билан бирма-бир танишиб, чиққанимиздан сўнг ўғлимнинг ҳужжатларини Сергели туманидаги политехника касб-хунар коллежида ўқишга топширишини маъқул топдик.

Айтиш жоизки, уч кун давом этган кўргазма кутилганидан ҳам зиёд ўтди. Унда 11 минг нафарга яқин битирувчи иштирок этди.

ТАНЛОВ

“Олтин соябон” МУКОФОТИ ГОЛИБЛАРИ АНИҚЛАНДИ

Пойтахтимиздаги “Интерконтинентал” меҳмонхонасида учинчи Халқаро Тошкент сугурта форуми ўтказилди. Унда 20 га яқин хорижий мамлакатлар сугурта соҳасининг 200 га яқин менежер ва экспертлари, вазирилик ҳамда идоралар, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, миллий ҳамда халқаро ассоциациялар, банклар, инвестиция ва аудиторлик компаниялари раҳбарлари иштирок этишди.

К.ХОТАМОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Мамлакатнинг иқтисодиёти барқарор бўлиши, аҳолининг ижтимоий жиҳатдан муҳофазага олинишида сугурта хизматла-ри муҳим аҳамиятга эга. Шу боис респу-бликамизда миллий сугурта бозорини ривожлантириш, аҳоли орасида сугуртани оммалаштириш учун зарур бўлган барча шароитлар яратилди. Натижада миллий сугурта бозори тез суръатларда ўсиб бормоқда. Хусусан, жорий йилнинг 1 апрелига келиб Ўзбекистонда 31 та сугурта компанияси, шундан 29 таси умумий сугурта, 1 таси қайта сугурталаш, 3 таси сугурта брокери сифатида фаолият юритаётгани қайд этилди.

Тadbир давомида қатнашчилар миллий ва хорижий сугурта ҳамда қайта сугурта бозорларининг аҳоли ва устувор йўна-лишларини, халқаро қайта сугурта бизне-сини ривожлантиришнинг долзарб вазифаларини муҳокама қилиб, мамлака-тимиз сугурта соҳасининг салоҳияти ҳамда кенг инвестицион имкониятлари билан танишдилар.

Форумнинг иккинчи кўнида, “Олтин соябон” мукофоти совриндорларини тақдирлаш маросими ўтказилди. Мазкур мукофот мамлакатимиз сугурта-йилининг ривожланишида қўлга киритилган муваф-фақиятлар учун топширилаётган йиллик жамоатчилик мукофоти саналади. Қайд этиш лозимки, ушбу мукофотга сазовор бўлиш сугурта компанияси муваффақият-ларининг эътирофи ҳамдир. 2009 йил якунлари бўйича голиблар республикамиз сугурта тизимида фаолият олиб бораёт-ган етакчи олимлар, амалиётчилар ҳамда жамоатчилик вакилларидаан иборат экс-пертлар кенгаши томонидан аниқланди. Танловнинг бош номинациялари — “Сугур-та фаолиятининг ривожланиш динамика-си бўйича етакчи” ҳамда “Энг яхши инно-вацион сугурта маҳсулоти” бўйича “Agro Invest Sug'urta” ва “Aliscom” компаниялари голиб деб топилди. Бундан ташқари, танловда яна қўшимча еттита номинация бўйича голиблар ҳам эълон қилинди.

Албатта, юртимизда бу каби тadbир-ларнинг ўтказилиши сугурта бозорини такомиллаштиришда алоҳида ўрнаниб кўрсатаётганларни муносиб рағбатланти-риш бораборида маҳаллий ва хорижий компаниялар ўртасида тажриба алмашиш-га, қўшма лойиҳалар ўзасида шартнома-лар имзолаш ҳамда ўзаро муносабатлар-ни йўлга қўйишда муҳим омил бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

ШИФО МАСКАНИДА

«Ситораи Моҳи хоса»

БЕМОРЛАР ДАРДИГА МАЛҲАМ БЎЛМОҚДА

Бухородаги «Ситораи Моҳи хоса» сихатгоҳини эшитмаган ёки билмаган киши кам топи-са керак. Ҳар йили бу ерда минглаб инсонлар саломатли-клари тиклаб кетишади. Шифо масканида 1550 метр чуқурликдан 48 даража иссиқ-ликдаги шифобахш маъданли сув отилиб чиқади. Бу сув буйракдаги майда тош, туз ва яллиғланишни даволаб, про-стата бези касалликларига чалинишининг олдини олади. Мутахассисларнинг эътирофи этишича, бундай шифобахш сув муолажаси МДХ мамлакат-ларидаги Железноводск, Ессентуки, Трусковец сингари машҳур санаторийларникига қараганда анча устун тураркан.

Шу боис сихатгоҳга давола-ниш учун Россия ва бошқа қўшни давлатлардан ҳам кўплаб даволанувчилар келиш-моқда. Бу ердаги сув таркиби сульфат хлорид ва натрийга

бой. Шу билан биргаликда бу масканда парафин, озекерит, шифобахш балчик, физиотера-певтик ва шифобахш гиёҳлар билан даволаш, жисмоний тарбия каби 43 турдаги муола-

жа олиб борилади. Даво истаб келганлар бу ерда яратилган шароит, ширинсўз, очик чеҳра шифокору ҳамширалардан миннатдор бўлиб қайтишапти. «Ситораи Моҳи хоса»нинг доврўғини танитиш, гуркираб яшнашида фидойилик кўрса-тиб келаётган бош шифокор Абдулла Ҳакимовнинг хизмат-лари беқиёс.

— Буйрагимнинг оғришидан анчадан буён безовта бўлиб юрардим, дейди фарғоналик Махлиё Ҳасанова. — Кўп жойда бўлиб, анча-мунча муолажа олдим, лекин фойдаси бўлма-ди. Ўтган йили Бухорога меҳмонга борганимда, «Сито-раи Моҳи хоса» ҳақида эши-тиб, ихлол қилгандим. Мана, ҳудода шукр, муолажа олган-нимдан сўнг ўзимни анча тетик ҳис қилаяпман.

Бундай саноксиз миннат-дорлик ва дил изҳорларини ҳам эшитиш, ҳам сихатгоҳ эсдалик китобидан истаганча ўқиш мумкин.

Д.РЎЗИЕВА,
«Milliy tiklanish» мухбири

Қамолиддин ХОТАМОВ,
Аббор УМАРКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбирлари

ЖАРАЁН

МУАММО, ТАХЛИЛ, ЕЧИМ

Бугун дунёда юз бераётган жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шароитида мамлакатимизда барқарор ривожланишни таъминлашда аграр-иқтисодий муносабатларни илмий асосланган ҳолда тўғри йўлга қўйилгани муҳим аҳамият касб этмоқда. Урганч Давлат университети ва Хоразм Маъмун академияси олимлари кўп йиллардан бери комплекс дастурлар асосида илмий-тадқиқот фаолиятини ривожлантиришга катта эътибор бермоқдалар. Маълумки, ўтган йилда амалга оширилган «Қишлоқ та- раққиёти ва фаровонлиги йили» Давлат дастурининг принципиал аҳамиятга эга бўлган асосий йўналишлари- дан бири айнан шунга қаратилганлиги бежиз эмас.

Иқлим ўзгаришлари

УНИНГ САЛБІЙ ОҚИБАТЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШ УЧУН ИМКОНІЯТ МАВЖУД

Рўзимбой ЭШЧАНОВ,
биология фанлари доктори

Бу борада суғориладиган ерлар- нинг мелiorатив ҳолатини яхши- лаш бўйича 2008-2012 йилларга мўлжалланган Давлат дастури асосида ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш бўйича мақсад- ли комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш орқали тупроқнинг унумдорлигини тубдан оширишга алоҳида эътибор берилган. Шу- лардан бири иқлимий ўзгаришлар-

тизмаларидаги азалий музликлар 115 км. куб ҳажмдаги сувини йўқот- ган. Ҳаво ҳароратининг кўтарилиб бориши музликлар ҳажмини тобо- ра қисқартирмоқда. Оқибатда ҳатто июль-август ойларида ҳам Амударёдаги сув сатҳи камаё- бошлаши мумкин. Афғонистон ҳудудида ва дарёнинг юқори қисмларида келаси 10-15 йил ичида миллионлаб гектар майдон-

Аввало, шуни таъкидлаш жоизки, арзимасдек кўри- надиган иқлим ўзгариши оқибатида дунёнинг баъзи нуқталарида кескин ҳолатлар юз бераётган бўлса, Осиёда унинг таъсири секинлик билан, аммо сезилар- ли даражада намоён бўлмоқда. Айнан иқлим ўзгари- ши боисидан айрим мамлакатларда қурғоқчилик со- дир бўлмоқда.

нинг салбий оқибатларидан ҳимоя- ланиш орқали қишлоқ ҳўжалигини барқарор ривожлантириш масала- лари олимларимизнинг диққат марказида турган долзарб мавзу- лардан бири саналади.

Глобал иқлим ўзгаришлари сабабли юзга келаётган вазият экологик хавфсизликни таъминлаш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишга алоҳида эътибор бери- шимизни тақозо қилмоқда. Тадқи- қотлар кейинги уч йилликда сайё- рамизда органик ёқилғиларни ёқиб жараёнида ҳавода карбонат ангидрид ва бошқа иссиқлик эффекти ҳосил қилувчи газлар, саноат, ишлаб чиқариш корхона- ларининг захарли чиқиндилари микдори ортиб кетиши натижаси- да об-ҳавонинг ўртача ҳарорати 0,4 даражага ошганидан дарак бермоқда. Мутахассисларнинг фикрича, атмосфера таркибидаги ушбу газ микдори ўтган аср мо- байнида 10-15 фоизга ортган. XXI аср ўрталарига бориб эса 40 фоизга етиши башорат қилинмоқ- да. Техника тараққиёти туфайли Ер бағридан жуда катта микдордаги органик моддалар қазиб олиниб, улар саноат, транспорт, қишлоқ ҳўжалиги ва бошқа маиший соҳа- ларда ишлатила бошланди. Маса- лан, асримизда жаҳон бўйича йилга 4,5 млрд. тонна тошкўмир, 3,2 млрд. тонна нефть маҳсулотла- ри ёқилиб, атмосферага йилга ўртача 22 млрд. тоннадан ортиқ газ иси чиқарилмоқда. Унинг микдори йилдан-йилга кўпайиб бораётгани оқибатида табиий мувозанат бузилиб, сўнгги йиллар- да сайёраимизда юз бераётган табиий офатлар сони ва салмоғи ортиб бораётир. Фикримизнинг далили сифатида Тинч океани қазирдан кўтарилган Жанубий- Шарқий Осиёдаги цунами туфони, Испания, Бразилия, АҚШ ўрмон- зорларидаги ёнгинлар, Европада юз берган «Кирилл» довули, Рос- сиядаги баҳорги об-ҳавонинг қор- бўронларга улашиб кетиши ҳодиса- ларини келтиришимиз мумкин.

Аввало, шуни таъкидлаш жоиз- ки, арзимасдек кўринадиган иқлим ўзгариши оқибатида дунёнинг баъзи нуқталарида кескин ҳолат- лар юз бераётган бўлса, Осиёда унинг таъсири секинлик билан, аммо сезиларли даражада намоён бўлмоқда. Айнан иқлим ўзгариши боисидан айрим мамлакатларда қурғоқчилик содир бўлмоқда. Экинлар ҳосилдорлиги гектарига ўртача 10 центнердан пасаймоқда. Кейинги даврда Помир-Олой тоғ

ларда янги ерлар ўзлаштирилиши мўлжалланмоқда. Бунинг боиси ўлароқ Оролбўйига етиб келадиган сув ҳажми янада камайиши ва унинг минераллашув даражаси беҳад ошиши мумкин. Бу эса сувни тежаш, аниқроғи ундан оқилона фойдаланиш йўллариини излаб топишни талаб қилади.

Сувнинг маҳсулдорлиги ва иқтисодий самарадорлигини ошириш ундан фойдаланишнинг бир-бири билан боғлиқ бўлган икки мезонидир. Биринчи мезон сарфланадиган бир метр куб сув эвазига деҳқончилик қилиш орқали етиштириладиган (органик модда) микдори, иккинчиси эса шу маҳсулот сотишдан олиннадиган пул микдори билан ўлчанади. Иқлим ўзгариши шароитида экин- зорларнинг микроиқлимини опти- маллаштириш, мақбул аҳволга келтириш алоҳида аҳамият касб этади. Ихота дарахтзорлари ва сунъий сув ҳавзалари барпо этил- са, ҳавонинг нисбий намлиги ошади, саратондаги иссиқ куруқ шамоллар (гармсел)дан экинлар ҳимояланади, натижада бир цент- нер бугдой ҳосили етиштириш учун сарфланадиган сув 35-50 фоизга қисқаради. Ихота дарахт- зорларини барпо этиш, бизнинг шароитимизда Орол денгизидан учиб келаётган тузлардан даладар- ни асраш учун ҳам хизмат қилади.

Дарё сувининг минераллашув даражаси кўпайиб бораётгани сабабли, далага қанчалик кўп сув юборилса, шунчалик кўп туз келиб тушади. Масалан, бир гектар ерга минераллашув даражаси 2,5 г/л. бўлган 10000 метр куб сув юборил- са, йилга 25 тонна туз йиғилади. Сувнинг 80 фоиз микдори захкаш- ларга оқиб кетса-да, ҳар йили 5 тонна туз дала тупроғида қолади. Ўн йил давомида эса, бир гектар ерда қўшимча равишда яна 50 тонна туз тўпаланади. Шу боис, сувни тежовчи усулларни кенг қўлланиши чўлланиш жараёнини секинлаштиришда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Сув тежовчи аънавий услублардан кенг қўлла- нилаётгани бу ерларни яхшилаб текислаш ва ғўза экинларини эгат оралатиб суғориш, эгатлар узун- лигини қисқартиришдир. Аммо, бу усулда тупроқнинг сиртида тузлар тўпланади.

Кейинги даврларда мазкур технология АҚШ ва бошқа бир қатор мамлакатларда кенг қўламда қўлланилмоқда. Бу усулнинг яна бир афзаллиги шундаки, эгат орқали суғориш учун яроқсиз ҳисобланадиган шўр сувлардан

ҳам, ҳосилдорликка путур етказ- масдан фойдаланиш имконияти очилади. Бу ҳол, Амударё сувининг шўрланиши ортиб бораётган ҳозирги вазиятда, айниқса, муҳим аҳамият касб этади. Лекин, тупроқ ичидан томчилатиб суғориш технологиясининг харажатлари жуда катта: бир гектар майдонга 5000-6000 метр узунликдаги пла- ст-масса қувурларини 40-50 см. чуқурликда ётқизиш, қудратли насослар билан жиҳозлаш каби ишлар учун 7-8 минг АҚШ доллари микдорида молиявий маблағ сарфлаш лозим бўлади. Иккинчи томондан эса таркибида гумус микдори жуда кам бўлган оғир тупроқли текис далаларга чигит экилганида, баҳор давридаги сел ёмғирлар қатқалоқ ҳосил қилиб, ғўза ривожига кечиктиб кетади.

Шуларни эътиборга олиб, ёғин- гарчиликнинг чўчук сувларини тўпловчи ва уларни тупроқ сирти- дан бўғланиб кетишидан ҳимоя- ловчи, эгат орқали плёнкали тар- нов ёрдамида суғориш усули тажриба синовидан ўтказилди. У кўйидагича амалга оширилади: куз охирида ер ҳайдаб, яхши текис- ланганидан кейин бир-биридан 160 см. узокликда, чуқурлиги 16-18 см. бўлган параллел эгатлар ҳосил қилинади. Эгатларнинг туби, ён томони ва усти плёнка билан ёпилиб тарнов ҳосил қилинади, тубига юпқа қилиб тупроқ сепила- ди ва плёнкада тешикчалар ҳосил қилинади. Плёнкали тарнов ёғин- гарчиликнинг чўчук сувларини йиғида, улар тешикчалар орқали тупроққа сингиб уни шўрини ювишга хизмат қилади. Келаси йили март ойининг иккинчи ярми- да, илгаридан кузда тайёрлаб қўйилган эгатлар устидаги плёнка тешилиб, қатор ораларига 60 см.

Экспортбоп ҳисобланадиган эрта пишадиган қовун ҳосили июль ойи ўрталарида йиғиб олинади. У қуёш нурларидан фойдаланиш борасида ғўзага рақобатчи бўлмай, ёрдамчи вазифасини ўтайди ва қўшимча даро- мад келтиради. Ўтказилган тажрибалар асосида қилин- ган ҳисоб-китоблар, гектарига жами 3000 метр куб сув сарфлаб, тупроқ шўрланиши суръатини 2-3 марта се- кинлаштиришга эришиш билан бирга 3000 АҚШ доллари микдорида даромад олиш имкониятини беради.

қилиб чигит экилади. Плёнка баҳор давридаги сел ёмғирлар туфайли қатқалоқ ҳосил бўлиши- дан ҳимоялайди. Май ойи охири- лардан бошлаб, ғўза плёнкали тарнов орқали суғорила бошлана- ди. Бунда сув плёнкада ҳосил қилинган тешикчалар орқали тупроққа сингиб кетади, аммо бўғланмайди. Шу боис, пастки қатламлардаги тузлар тупроқ сиртига кўтарилиб чиқа олмайди. Иккинчи томондан ва энг муҳими, қаттиқ қурғоқчилик йиллари, қудуқ ёки захкашдан олиннадиган жуда оз микдордаги сув билан ҳам бир зумда катта майдондаги ғўзаларни етарли даражада намлик билан таъминлаш имконияти туғилади.

Шўрланишдан ҳимояланиш йўлла- ридан бири юқорида таъкидланган- нидек, тупроқ сиртини плёнка билан ёпиш бўлиб, иккинчиси эса ғўзага полиз экинлари ловия, помидор каби ер сиртида палак ёйиб ўсувчи экинларни зичлаштириб ўстириш- дир. Бу кўйидагича амалга ошири- лади: апрель ойи бошида, яъни ғўзалар текис қўқарганидан кейин, улар қаторидан 20 см. узокликда эрта пишадиган қовун (ҳандалак) ёки ловия уруғлари ҳам плёнка остига тешиб экилади. Уларнинг палаклари 120 см. ораликдаги тупроқ сиртини қуёшнинг ҳазирама нурларидан ҳимоялаб, бутун ёз даврида шўрни юқорига кўтарили- шига тўсқинлик қилади.

Экспортбоп ҳисобланадиган

эрта пишадиган қовун ҳосили июль ойи ўрталарида йиғиб оли- нади. У қуёш нурларидан фойдала- ниш борасида ғўзага рақобатчи бўлмай, ёрдамчи вазифасини ўтайди ва қўшимча даромад келти- ради. Ўтказилган тажрибалар асосида қилинган ҳисоб-китоблар, гектарига жами 3000 метр куб сув сарфлаб, тупроқ шўрланиши суръатини 2-3 марта секинлашти- ришга эришиш билан бирга 3000 АҚШ доллари микдорида даромад олиш имкониятини беради.

Таниқли мутахассис Н.Семенов- нинг фикрига кўра, қуёш энергия- сидан оқилона фойдаланиш, сайёраимиз иқлимини бошқариш имкониятини оширади. Масалан, ёз даврида қуёш энергиясини йиғиб олиш кенг қўламда йўлга қўйилса, саратон жазирамасини нафақат пасайтириш, балки ором- бахш иқлим яратиш мумкин бўла- ди. Шу боис, кейинги даврларда қуёш энергиясидан иқлимни опти- маллаштириш (мақбул аҳволга келтириш) мақсадида фойдаланиш масаласига катта эътибор берил- моқда. Мамлакатимиз тад- қикотчилари томонидан ўтказилган изланишлар, республикамиз шароитида қуёш энергиясидан фойдаланиш учун имкониятлар жуда катта эканлигини кўрсатмоқ- да. Масалан, қиш ойлари ёқилғи сарфламасдан гелиопарникларда жуда кўп хилдаги экспортбоп экинлар етиштириш мумкин. Уларнинг ичкарига қўшимча равишда карбонат ангидрид гази юборилса, ҳосилдорлик сезиларли даражада ошади ва сифати жуда яхшиланади.

Шу ўринда айтиш лозимки, таниқли ўсимликшунос олим А.Ни- чипоровнинг фикрича, саноат

НОН — АЗИЗ

Шаҳарликлар хизматида

Нон — энг улуг ва азиз неъмат. Шу боис, халқимиз бу бебаҳо неъматни ҳамиша эъзозлаб, увогини ҳам кўзига суртиб кел- ган. Самарқанд шаҳридаги «Шарқ саноати» концернига қарашли «Галаосиё-нон» масъу- лияти чекланган жамиятида тайёрланаёт- ган 30 турдаги сифатли маҳсулотлар ша- ҳарликлар дастурхонига тортиқ этилмоқда. Корхона ўз фаолиятини 2009 йилнинг ав- густ ойидан бошлади.

Ориф ХОЛИКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

- Корхонамиз фаолият бошлагандан буён бир суткада ўртача 30-40 минг дона нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, савдо шахобчалари ва истеъмолчиларга етказиб берилади, - дейди биз билан суҳбат чоғида МЧЖ директори Наим Бахриев. - Келажақда тармоқни янада кенгайтириш ниятидамиз.

«Галаосиё-нон» МЧЖнинг иш суръати ва самарадорлиги кун сайин ошиб бормоқда. Иш икки сменада ташкил этилиб, 100 нафар кишини иш билан таъминлади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини яхшилаш, турини кўпайтириш борасида кўп изланишлар олиб борилмоқда. Турли хилдаги қолипни нонлар, бўлчоқларга талаб ортмоқда. Маҳсулотлар- ни истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб беришда савдо шахобчалари, дўкончалар муҳим ўрин тутди. Нон маҳсулотла- рини жойларга етказиб беришда 10 та «Дамас» автомашина- си, ўнта савдо дўкони ташкил этилиб, аҳолига сифатли хизмат кўрсатмоқда.

Маҳсулот ҳажмини ошириш, ички бозор эҳтиёжларини тўла қондириш, чет мамлакатлардан қулай ва замонавий техника- ларни олиб кириш ва мавжуд дастгоҳлардан самарали фойда- ланиш масалаларига жамият раҳбарияти томонидан жиддий эътибор қаратилляпти. Жумладан, Туркиянинг «Сармашик» фирмасида ишлаб чиқарилган нон пишириш печлари ўрнатил- ган. Тўртта замонавий нон пишириш печидан фойдаланилмоқ- да. Бундан ташқари, яқинда шаҳарнинг темирйўл ҳудудидаги шўъба корхонаси ва савдо дўкони таъмирланиб, аҳолига хизмат кўрсата бошлади. Самарқанд шаҳри аҳолисини сифат- ли нон ва нон маҳсулотлари билан таъминлашда «Галаосиё- нон» МЧЖнинг муносиб ўрни бор.

БУНЁДКОРЛИК

Янги ва замонавий

ШИФО МАСКАНЛАРИ ҚУРИЛМОҚДА

Мамлакатимизда Юртбошимиз раҳнамо- лигида аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифатини тубдан яхшилаш, унинг самара- дорлигини юксалтиришга катта эътибор қаратилмоқда. Тиббиёт соҳасида амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар натижасида юртимизнинг энг чекка ҳудуд- ларида тиббиёт муассасалари ҳам замона- вий усулда жиҳозланиб, аҳолининг репро- дуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш ва баркамол авлодни камол топтириш бораси- да ижобий ишлар амалга ошириляпти.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Давлатимиз раҳбарининг 2009 йил 13 апрелдаги «Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»- ги ҳамда «2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив сало- матлигини мустаҳкамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада кучайтириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарорларининг ижросини таъминлаш юзасидан Сирдарё вилоятда бир қанча ишлар амалга ошириляпти. Вилоятда янги тиббиёт масканлари биноларини бунёд этиш ишлари қизгин бормоқда. Жорий йилда Гулистон шаҳрида вилоят қон қуйиш станцияси, вило- ят ОИТС маркази, вилоят кўп тармоқли болалар шифохонаси ҳамда вилоят перинатал марказининг янги биноларини қуриб, қисқа муддатларда фойдаланишга топшириш режа- лаштирилган. «Жўлангар» қурилиш фирмасининг 60 нафар бунёдкорлари вилоят кўп тармоқли болалар шифохонаси қурилишида жонбозлик кўрсатмоқда. Янги иншоотни муста- қиллик байрами арафасида фойдаланишга топширилиши режалаштирилган.

Ушбу шифохона қошида 50 ўринли жаррохлик бўлинмаси ҳам барпо этилади. Янги тиббиёт масканининг бунёд этили- ши воҳа аҳолисига катта қулайлик яратди. Лойиҳа қиймати 445 миллион 305 минг сўмлик бўлган яна бир янги иншоот — вилоят ОИТС маркази янги биносини тажрибали қурувчи Суян Салимов бошлиқ «Улугбек» қурилиш-монтаж корхонаси жамоаси бунёд этмоқда. Иншоотда қурилиш ишлари қизгин. Қурувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди.

- Хукуматимиз томонидан тиббиёт соҳасини ривожланти- ришга, унинг моддий базасини яхшилашга катта эътибор қаратилётганидан беҳад мамнунмиз, - дейди вилоят ОИТС маркази раҳбари Ойибий Хўжаева. - Марказимизнинг мод- дий базаси яхшиланади. Янги тиббиёт жиҳозларига эга бўламиз. Шу боис ҳам кайфиятимиз аъло. «Дилбар-Севинч» қурилиш-монтаж корхонаси жамоаси вилоят қон қуйиш станциясининг янги биносини бунёд этмоқда. Янги бинонинг қиймати 246 миллион сўмни ташкил этади. Лойиҳа қиймати 615 миллион 375 минг сўм бўлган вилоят перинатал маркази- нинг янги биносини Р.Мирзаев раҳбарлигидаги «З-ХБ» қурилиш корхонаси бунёд этмоқда.

Янги шифо масканларига энг замонавий тиббиёт асбоб- ускуналари ўрнатилди. Табиийки, бу қулайликлар воҳа аҳлининг мушкуллини осон, оғирини енгли қилади. Аҳоли шифо истаб узок шаҳарларга бориб юрмайди. Эндilikда барча даволаш ишлари маҳаллий шифохоналарда амалга оширилади.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БИЗНИНГШАРҲ

Минтақамиз қадимдан Буюк ипак йўлининг ривожланишида ҳал қилувчи роль ўйнаган. Мутахассисларнинг фикрича, ҳозир энергия ташувчиларга бўлган эҳтиёжнинг ошаётгани транспорт-транзит соҳасини янада ошироқда. Бу борада Марказий Осиё ҳудуди, жумладан, мамлакатимиз ўзининг жуғрофий мавқеига кўра муҳим ҳудудда жойлашган. Марказий Осиё давлатлари учун транспорт коммуникацияларини ривожлантириш иқтисодий, жуғрофий ва стратегик нуқтаи назардан муҳим аҳамиятга эга. Минтақамиз дунёнинг йирик денгиз ва уммон портларига тўғридан-тўғри уланмаган. Шунга қарамай, Марказий Осиёнинг жаҳон жуғрофиясидаги ўрни унинг транспорт-транзит салоҳияти юксак эканлигидан далолат.

Буюк ипак йўлини тиклаш

МИНТАҚАМИЗНИНГ ТРАНСПОРТ-ТРАНЗИТ ИМКОНИАТИНИ ОШИРИШ ВА ШУ ОРҚАЛИ ЖАҲОН БОЗОРИГА ИНТЕГРАЦИЯЛАШУВИНИ КУЧАЙТИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

имзо чекдилар. Бу лойиҳа Тошкент-Термиз-Мозори Шариф-Хирот йўналиши бўйлаб Эрондаги Бандар Аббос ва Чоҳбаҳор портларига чиқиш имконини беради. Транзит соҳасида Жанубий ва Жануби-Шарқий Осиё ҳамда Европа мамлакатлари ўртасидаги савдо ҳажми ошиб бораётгани яхши имконият яратади. Денгиз транспортига ортилган юк Жануби-Шарқий Осиёдан Европага ўртача 30-35 кунда етиб боради. Бандаргоҳлар ўз қувватидан кўпроқ юкни қайта ишлаши, ортиштириши ишлари қўшимча вақт ва ортиқча сарф-харажат талаб қилишини ҳисобга олсак, денгиз йўлининг афзал томонлари танкерлар ва ўта оғир юкларни ташувчи кемалар учунгина сақланиб қолиши мумкин. Жануби-Шарқий Осиёдан Европага қуруқлик орқали бориш - бир манзилдан иккинчисига вагон ёки автомобилга ортилган юкни етказиш учун 10-12 кун кетади. Автомобилнинг яна бир қулайлиги шуки, ташилаётган юк ишлаб чиқарувчидан тўғридан-тўғри истеъмолчига бориб тушади. Темир йўлининг ҳам қулай жиҳатлари кўп. Гарчи, қурилиш вақт ва маблағни кўп талаб қилса-да, ишга туширилгач, қисқа муддатда ўзини оқлайди, ёқилғи нисбатан кам сарфланади. Энг муҳими, у денгиз транспортига рақобатчи бўлмайди, аксинча, шу орқали портлардаги тизимли камаяди.

Европанинг транспорт соҳаси мутахассислари Шарқ-Фарб йўналишида юк ташиш денгиз транспортидан қисман темирйўл транспортига ўти-

йўларини ривожлантиришга хизмат қилаётир.

Ўзбекистоннинг қулай жуғрофий жойлашуви, такомиллашиб бораётган транспорт коммуникациялари Евроосиё давлатлари бўйлаб транзит юк ташиш учун катта имкониятлар очмоқда, - деди Украина халқаро автомобильда юк ташувчилар уюшмаси вице-президенти Юрий Кучинский. - Қадимда барча қаровлар Шарқ ва Фарб ўртасидаги робита, Буюк ипак йўлининг маркази - Ўзбекистон орқали ўтишни афзал билган. Мазкур лойиҳа нафақат ушбу мамлакатнинг, балки бутун Марказий Осиёнинг иқтисодий ривожланишида муҳим аҳамиятга эга.

Ҳозир Ўзбекистон ҳудуди орқали йигирмата халқаро транспорт йўли ўтган. Марказий Осиё мамлакатларида автомобиль йўлларининг узунлиги 320 минг, темир йўллари 20 минг, нефть-газ қувурлариники 40 минг километрдан ошади. Минтақамиз давлатларида юздан зиёд аэропорт бўлиб, улар орасида халқаро мақомга эга бўлганлари ҳам талайгина. Йиллик юк ташиш кўрсаткичи 4 миллиард тоннага яқин. Минтақада транспорт ва транспорт коммуникациялари соҳасида халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда бир неча лойиҳа амалга оширилмоқда. Уларнинг барчаси Буюк ипак йўлини тиклаш, минтақанинг транспорт-транзит салоҳиятини ошириш ва ундан унумли фойдаланишга қаратилган.

Транспорт коммуникациялари давлатнинг ривожланиш даражасини кўрсатувчи омиллардан. Бироқ Марказий Осиё мамлакатлари ҳали бу борадаги имкониятларини тўлиқ ишга солгани йўқ. Автомобиль ва темир йўлларни таъмирлаш, янгиларини барпо этиш учун сармоя жалб қилиш, божхона иши соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш, транспорт ва божхона соҳасида минтақа мамлакатларининг миллий қонунчилигини ўзаро уйғунлаштириш зарур, хавфсизлик масалаларига эътибор қаратиш ҳам лозим. Бу йўналишдаги ҳамкорлик юк ташиш хавфсизлигини таъминлаш баробарида наркотрафик каби трансмиллий иллатларга қарши курашни ҳам тақозо қилади.

Дарҳақиқат, мамлакат иқтисодиётининг жаҳон ҳўжалик тизимига интеграциялашувининг кучайиши савдо иқтисодий алоқаларнинг ривожланишида ўз ифодасини топмоқда. Шу билан бирга бу борада таркибий ва сифат ўзгаришлари ҳам юз бермоқда. Масалан, олдинги даврда бутун минтақа хом ашё етказиб беришга ихтисослашган эди. Ҳозирги кунда эса экспорт ҳажмида саноат маҳсулотлари ва хизматлар ҳиссаси ортмоқда. Бу шароитда транспорт йўл қувватлари иқтисодий ўсиш суръатлари ва таркибига мос келиши лозим. Шубҳасиз, Шарқ-Фарб йўналишидаги юк ташишининг маълум қисмини темир йўл транспорти эгаллайди. Демак, юкларни Марказий Осиё, жумладан Ўзбекистон орқали транзит ташиш анча истиқболли бўлади. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз бу соҳага инвестициялар киритишга алоҳида эътибор қаратмоқда.

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Муваффақиятсиз музокара

Немис авиадиспетчерлари иш ташлаш эълон қилган.

Германия ҳаво транспорти бошқармаси билан янги тарифлар келишуви бўйича ўтказилган музокаралар муваффақиятсиз якунлангач, немис авиадиспетчерлари касабга уюшмалари иш ташлаш ўтказилишини эълон қилишган. «Шпигель» хабарига кўра, унинг муддатлари ҳақида авиакомпаниялар ва йўловчилар бор-йўғи 24 соат олдин оголантирилади. Авиадиспетчерлар ва бошқарманинг иш юкмасини қайта тақсимлаш ва енгиллаштириш масаласи бўйича келиша олмаётганликлари зиддиятга сабаб бўлмоқда. Таъкидлашчи, парвозлар хавфсизлиги учун жавоб берувчи немис ҳаво хизмати таркибидagi ходимлар 5500 кишини ташкил этади, уларнинг 2400 нафари авиадиспетчерлардир.

Ким жавобгар?

Ирландия радикаллари Голливуддаги порташани ўз бўйига олган.

Шимолий Ирландиядаги Даун графлигида содир бўлган порташ учун жавобгарлиқни «Ҳақиқий Ирландия республика армияси» тарафдорлари ўз зиммасига олган. «Интерфакс» хабарига кўра, бомба Шимолий Ирландия пойтахтидан ўғирланган таксида олиб келинган, такси ҳайдовчиси ва унинг оиласини гаровга олишган. Курбон ҳақида маълумотлар йўқ, яқин атрофдаги маҳаллий турар-жой бинолардан аҳоли эвакуация қилинган.

17 апрелда

Польша президенти Лех Качиньский ва унинг рафиқаси шу йилнинг 17 апрель кунини дафн этилади.

Мамлакат пойтахти Варшавада авиаҳалокат қурбонларга мотам тўғилишида Польша бўйлаб барча кўнгилоҳар тадбир ва теледастурлар бекор қилинган. Яқинда кунини Польша президенти Л.Качиньскийнинг жасади ватанига олиб келинган. Маълумотларга қараганда, собиқ президентнинг ТУ-154 самолёти Смоленск яқинида кучли туман шароитида қўнмоқчи бўлган. Унинг бортида Польша президенти, унинг рафиқаси ва польяк расмий делегациясидан иборат жами 98 нафар киши бўлган. Л.Качиньский Катиндаги хотира тадбирига йўл олган эди.

Қутилмаган офат

Бразилиянинг Рио де Жанейро штатида ёққан жала

ёғирларни қарийб юз нафар одамнинг ҳаётига зомин бўлган.

Ўтган 10 йилдаги энг кучли ёғир ер қўчиши ва тошқинларга сабаб бўлган. Мутахассисларнинг фикрича, фавқулодда ҳолат эълон қилинган Рио де Жанейро шаҳрининг ўзида бир кеча-кундузда 28 см. ёғир ёғиши кўплаб талофатларга сабаб бўлган, боз устига тепаликлар бағрида қурилган уйлар ҳам ер қўчиси остида қолиб кетган. Кузатувчилар бу ҳолат халқаро сайёҳлар учун оҳанграбо саналувчи Рио де Жанейронинг экотуризмга жиддий таъсир этиши мумкинлигини таъкидлашган. Эслатиб ўтамиз, Бразилиянинг иккинчи энг йирик шаҳри - Рио де Жанейро 2014 йилда футбол бўйича жаҳон чемпионати ва 2016 йилда олимпия ўйинларига мезбонлик қилади.

Интернет хабарлари асосида Кумри НАЖИМОВА тайёрлади

РАНГИНДУНЁ

Маҳфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА, «Milliy tiklanish» мухбири

Китоб — инсоният томонидан яратилган буюк кашфиёт, ақл-шуурнинг бебаҳо неъматини ҳисобланади. Инсон китоб орқали аввало ўзини, сўнг оламни танийди. Қолаверса, китоб бизни билимлар чўққисини забт этишга ундаб, маънавий юксалишимизга беминнат хизмат қилади.

Китоб —

ИНСОНИАТ ТОМОНИДАН ЯРАТИЛГАН БУЮК КАШФИЁТ

ёзиш урфга киради. Тарихий манбаларда қайд этилишича, папирусли китоблар ҳам узок тарихга эга. Масалан, мана шундай китоб археологлар томонидан топишган бўлиб, у тахминан эраимиздан аввалги 2400 йилда подшоҳ Нефериркар Кахйянинг ҳисоботлари битилган китоби эканлиги маълум бўлган.

Аслида, китоб яратилишига асосан қадимда кенг қўлланилган муҳр ва тамгалар туртки бўлган, десак муболага бўлмайди. Археологлар Крит оролидан энг қадимги қурилма ёрдамида ёзилган Фетск дискини топишган. Бу диск лойдан ясалган бўлиб, унда қандайдир номаълум ёзувлар муҳр кўринишида туширилган экан.

Ёзиш учун ҳам қулай, ҳам арзон бўлган материалнинг, яъни қоғознинг яратилиши уни китоб кўринишига келтириш жараёнини ҳам тезлаштирди. Илк бор Хитой ва Японияда тахминан V асрда матога безак бериш орқали қоғозга тасвир тушириш усули ўйлаб топишган. Унга қадар китоблар, асосан, моҳир хаттотлар томонидан кўчирилиб, қўпайтирилган. Шунданми, ўшанда китоблар ниҳоятда бебаҳо ҳамда камёб ҳисобланар эди. Дастлаб, ёғоч тахтага харф ва тасвирлар ўйиб олинган, сўнг ўша шаклларга

суяқ бўёқ қуйилиб китоб ва рақларига туширилган. Нашр этишининг ушбу усули килография («кисло» дарахт, «граф» ёзаман маъносини англатган) деб аталган. Унда ҳар бир матн учун алоҳида харфлар тахтага ўйиб ёзилар эди. Шунинг учун бу усул ниҳоятда машаққатли бўлиб, катта меҳнатни талаб қилган. Бироқ, ёғоч тахталар тезда шишиб, ўз шаклини йўқотгани боис, ундан кўп нусхада китоб нашр этиш осон бўлмаган. Бундай усулда ёзилган биринчи китоб 1900 йили Хитойнинг ғарбий қисмида жойлашган «Минг Будда» ғоридан топишган. Китобдаги маълумотга қараганда, бу ёзувни хаттот Ван Чи ўтган аждодлари руҳига бағишлаб битган экан.

Алоҳида суриладиغان харфлар ким томонидан ихтиро қилингани бугун ҳам номаълумлигига қўлмоқда. Бироқ, мана шу кашфиёт туфайли китоб босиш жараёни анча енгиллашгани аниқ. Тарихчиларнинг таъкидлашича, хитойлик уста Би Шэн XI(тахминан 1041-1048 йилларда) асрда харфларни махсус лойдан тайёрлаш йўли орқали китобот ривожига катта ҳисса қўшади. Аммо, бу кашфиёт ҳам китоб нашр этиш борасида қутилган натижани бермайдди. Китобот соҳаси бир неча юз йиллар давомида дунё-

нинг турли бурчакларида ривожланиб бораверди.

Маълумотларга қараганда, XV асрга келиб, Европада бир неча киши китоб ихтиро қилишга яқин бўлган. Масалан, франциялик Прокоп Вальдфогель, голландиялик Дауренс Янзон, италиялик Памфилио Касильда бутун умрини китоб ихтиро қилишга бағишлаган. Франциянинг Авиньон шаҳрида истиқомат қилган Прокоп Вальдфогель «сунъий ёзув санъати» устаси бўлган. У ўз даврида 48 донна металл харф ва махсус қурилма ёрдамида китоб нашр этган. Бироқ, ўша китобнинг номи туғул ўзи ҳам сақланиб қолмаган. Тарихий манбаларда қайд этилишича, илк ноширларнинг девярли барига ўз юртида уларнинг шарафига ҳайкал ўрнатилган.

Ҳақиқий омад эса страсбурглик кашфиёти Иоганн Гутенбергга насиб этади. Европанинг биринчи ношири ша-

рафига сазовор бўлган Гутенберг харфларни юмшоқ металлдан териш усули орқали китоб босишни йўлга қўяди. Унинг ихтироси бир неча ғоғонадан иборат бўлиб, улар харф териш, металл харфлар тайёрлаш ва прессдан фойдаланишнинг ўз ичига олган. Ушбу кашфиёт инсоният тарихида энг буюк воқеа сифатида ҳозиргача эътироф қилинмоқда. Негаки, ўша даврда эндигина ривожланиб келаётган денгизчилик, савдо-сотиқ ҳамда ишлаб чиқариш соҳасини тезкорлик билан ўзлаштириш талаб этилган. Шу боис, ўшанда янги ва маълумотларга бой, билим манбаи — китобларнинг қўпайишига эҳтиёж катта бўлган.

Европада китоб нашр этиш усулини яратган немис ихтирочиси Иоганн Гутенберг 1400 йили Майнц шаҳрида, зибилан оиласида таваллуд топган. У Эрфурт шаҳридаги универ-

ситетда таҳсил олиб, заргарлик сирларини пухта эгаллайди. Гутенберг оиласи билан Страсбургга қўчиб ўтгач, заргарлик буюмларни ясаш ва ойна кесиш билан шугулланади. Аслида у ёшлик чоғидаёқ китоб босиб чиқаришга қизиққан. У доим «сунъий ёзув»ни албатта ихтиро қилишига ишонган ва умрини шу ихтирога бағишлаган.

Гутенберг китоб савдогари Иоганн Фустдан ссуда олиб, ўзининг босмахонасини очади. 1452 йилдан 1455 йилга қадар биринчи китоби — Инжилни нашр этишга киришади. Аввалига, у 42 та қатордан иборат бўлган 1282 арақли Инжилни, кейинчалик бир қатор астрономик тақвимларни чоп этади. Аммо, буюртмани айтилган муддатда бажаролмаган ношир олган қарзини вақтида узолмайди. Натижада, Иоганн уни судга беради ва босмахонани тортиб олади. Олтими ёшдаги қоралаган Гутенберг туғилиб ўсган Майнц шаҳрига қўчиб ўтиб, орта чекинмай яна ўз устиди ишлайди ва бошқа босмахона очиб, китоб чоп этишнинг давом эттиради. Иоганн Гутенберг 1468 йили вафот этади. Унинг шоғирдлари, босмахона ишчилари буюк ихтиро яратилгани ҳақида Германияни, кейинроқ бутун Европани хабардор қилишади. Шундан сўнг Европада китоб чоп этиш ривожланиб, унинг турли усуллари ўйлаб топилади ва дунё бўйлаб кенг ёйилади. Ҳозирга қадар ўша пайтда чоп этилган, бор-йўғи 150 нусхадан иборат бўлган ушбу китобнинг 48 донасигина сақлаб қолинган.

Маълумки, қадимда ҳали китоблар яратилмаган бир даврда билим оғзаки тарзда эгалланган. Қадимги цивилизациялар ёзув тизимини жорий этганидан сўнг, одамлар ёзиш

мумкин бўлган(лой тахтача, дарахт пўстлог, папирус) барча ашёлардан фойдаланиб келишган. Қадимги Мисрда эраимиздан аввалги I асрдаёқ папирусларга(қадимги қўлёзма)

Тарихий манбаларга қараганда, ҳалим Шарқ мамлакатлари, Марказий Осиё халқлари орасида кенг тарқалган, йил давомида фақат бир мартагина пишириладиган наврўзий шифобахш таомдир. Уни нафақат расмана, балки парҳез мақсадида ҳам қўлаш мумкинлиги таъкидланади.

Ҳалим — шифобахш таом

Сафар МУҲАММАДИЕВ,
доцент

Ҳалимни пишириш кўпчилик билан бўладиган улуғ ҳашаридий юмуш ҳисобланади. Уни тайёрлашдан мақсад, қиш фаслидан ҳориб-толиб чиққан киши танасида вужудга келадиган озиквий моддалар, жумладан, оқликлар, ёғлар, карбон сувлар ва, айниқса, витаминлари-ю маъдан моддалар камомадига маълум даражада барҳам беришдир. Ҳалимни тайёрлашда қўлланадиган маҳсулотлар: бугдой дони (нўхат дони), гўшт, ўсимлик мойи бўлганлиги сабабли оқсилга жуда бойдир. Маълумки, оқсил инсон организмиде «қурилиш материали» вазирадини баҳаради. Пишириш жараёнида ҳалимни шундай ҳолатга келтириш зарурки, киши танасига тушганда катта куч-қувват талаб қилмай, ҳазм бўлиши керак. Халқ табобатида ва замонавий тиббиётда ҳалим таркибидега фойдали моддалар меъда-ичак тизими, моддалар алмашинуви жараёни фаолиятини яхшилаши, марказий асаб тизимига ижобий таъсир қилиши, мия, юрак қонтомир тизими ҳаракатини фаоллаштиришга ёрдам бериши аниқланган.

Бугдой таркибидега витаминлардан бўлмиш Е омили, оқликлар ва улар таркибидеги эссенциал аминокислоталар билан бирга киши танасининг

иммун ҳолатини юқори босқичда бўлишига олиб келишда фаол даражада қатнашади. Ҳалимнинг анъанавий усулда тайёрлаш вақтида унинг таомий қиймати маълум даражада пасаяди. Олимларнинг фикрича, бунга барҳам бериш мақсадида ҳалимни тайёрлашда иштирақ этувчи маҳсулотлар қаторига, бугдой дони нўхат дони билан аралаштирилади. Натижада ҳалимнинг таомий қиймати нўхат таркибидеги моддалар ҳисобига кучаяди. Бундай қилиш ҳалимни парҳез таом тариқасида қўлаш имконини даражасини кенгайтиради. Ҳалим тандир нон ва кўк чой билан тановул қилинса киши танаси учун зарур бўлган модда ва бирикмалар билан бойилади, моддалар алмашинуви жараёнини кучайтиради, ёшларга куч-қувват бағишласа, қарияларда атеросклероз касаллигини олдини олишда нафи тегади.

Олимларнинг тавсиясига кўра, камқонлик дарди бор кишига темир моддасига бой бўлган майиз ивтимаси ёки қайнатмасини бериш ҳалимни истеъмол қилишда катта фойда келтиради. Ичи қотиб юрадиган (қабзият) кишилар учун ҳалимни туршак ёки баргак ивтималари-ю ёки қайнатмалари билан истеъмол қилиш фойдалидир. Қон босими пасайиб кетган дармонсиз кишига эса ҳалимдек даво бўлмаса керак.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

«Тақача нега якка?»

С.Айний номли Бухоро вилоят мусиқали драма ва комедия театрида Бўрон Ақобиров томонидан Аҳтам Қудратовнинг «Тақача, биродарлик ва аҳмалиқни тартиб этувчи «Тақача нега якка?» номли асари саҳналаштирилди.

Асосий ролларни етакчи актёрлар Машҳура Каримова, Ҳаёт Ашуров, Сирож Бафоев, Ҳомид Исмолов маромига етказиб ўйнамоқда. Спектакль намойиши вилоятнинг Ромитан, Ғиждувон тумани мактабларида катта қизиқиш билан қўлиб олинмоқда. Вилоят кўғирчоқ театри жамоаси Галина Алиеванинг «Ўз уйимни излайман» номли асарини намойиш этмоқда. Уни Лола Сувордиқова саҳналаштирган. Спектакль ҳозирги кунда Когон туманидаги мактаб болалари ҳукмига ҳавола этилган. Асардаги бош ролларни Нодира Раҳматова, Бахтиёр Салимов, Феруза Фазлиддинова, Ойсулов Кенжаева ижро этишган.

Ёшлар учун

Ғиждувон туман маданият уйи бадий жамоаси туман ҳарбий комиссариатида «Ватанинг маро ўғонлари» деб номланган филармо куй ва қўшиқлар дастурини ҳавола этди.

Концертда хонандалардан Султон Сулаймонов, Идибой Ҳамроев, Г.Азизовнинг қишқилар олқишлар билан қўлиб олинди. Бундай тадбирлар Вобкент, Шофиркон туман ҳарбий комиссариатларида ҳам бўлиб ўтди. Унда «Бинафша» ашула ва рақс дастаси, «Дилдор» эстрада гуруҳи ўзларининг янги дастурларини намойиш этиди.

Мухтасархон КАРИМОВА

Янги китоб тақдироти

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасида Гётенинг Садриддин Салим Бухорий томонидан таржима қилинган «Ғарбу Шарқ» девони ҳамда профессор Акмал Саидовнинг «Гёте юрист» китоби тақдимоти бўлиб ўтди.

Унда адабиётшунос олимлар, давлат арбоблари, шоир ва ёзувчилар, талаба-ёшлар иштирок этди.

Иохан Вольфганг Гёте «Ғарбу Шарқ» девонини 1814-1815 йилларда ёзишни бошлаган ва илк бор 1819 йил 70 ёшида нашр эттирган. Бу асар ҳам шаклан, ҳам мазмунан Ғарб ва Шарқ одатий анъаналарини ўзида мужассамлаштирган, бошқача айтганда, унда икки маданият ва икки адабий минтақа ўзаро синтезлашган. Китоб олмон тилидан таржимон Садриддин Салим Бухорий томонидан таржима қилинган.

— Бу китобнинг айнан ўзи ёзилган тилдан таржима қилиниши таржима муваффақиятини таъминлайди, дейди адабиётшунос олим Султонмурод Олимов.

Акмал Саидовнинг «Гёте юрист» асарида эса серкирра ижодкор Гётенинг ҳуқуқшунослик соҳасидаги изланишлари очиб берилди. Тадбирда китобхонлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

Рахшона ТОШПЎЛАТОВА

НИГОҲ

ҚУШЛАРОЛАМИ

Ўлкамиз «меҳмон»лари

Кўк ғоз

Кўк ғоз хонаки ғозларнинг аҳдои ҳисобланиб, у миқти, илдам ва яхши юра олади. Кўпинча бир оёғини бағрига

тортиб, иккинчи оёғида туради. Камдан-кам ҳолларда учадиган, қанотларини тез, қаттиқ қоқадиган. Ақлли, қаққон ва уда-бурон кўш ҳисобланади.

Бу хушбичим қуш галалари учбурчак шаклида ўлкамизга

Соқа қуш

Осуда водий. Бу хилват жойлар соқа қушларга жуда қулай. Улар дарё қирғоқларида ин қуришади. Озиқланганда ҳам, дам олиб ҳордик чикарганда ҳам кўп вақтларини сувда ўтказишади.

Соқа қуш март ойи охирларида доимий жуфти билан ўлка-

мизга учиб келади ва тезда ин қўйишга киришади. Уясини чурчача хас-чўп ва барглар тўшаб ёки эски қамиш ҳамда гўлалар ғармига қуради. Ҳаргал уч-тўрттадан тухум қўяди. Жўжалари тухумни ёриб чиқиб-вояга етишгач, оила-оила бўлиб ёки бир неча авлоди билан озиқланишади.

Ривоятларда айтишларича, қуш бошлангач соқа қушлар узок ва иссиқ ўлкаларга йўл олган-

учиб келган, бутун ҳудуд бўйлаб тарқалишади. Озиқланиш вақтида галадаги ғозларнинг биттаси ёки бир нечтаси овқат емай теварак-атрофни кузатиб юришади. Хавф-хатар туғилгудек бўлса, «пойлоқчи»лар биринчи бўлиб парвоз қилишга шайланади, кейин бошқалари ҳам учиб кетишади.

Ғозлар манзилга учиб келган заҳотиёқ жуфт-жуфт бўлиб ин қўйиш жойини эгаллайди. Тепалик, дарё қирғоғи ёки сувдаги тўнкалар ва қамишзорлар қуш учун асосий бошпана ҳисобланади. Ин қуриш ва тухум қўйиш узокқа чўзилмайди. Тухумларини ташқи хавф-хатарлардан сақлашга уринади. Улар қуруқликдаги ўсимликлар, қамиш барглари, ўтлоқ ва майсалар билан озиқланишади. Қўёш тафти ҳам улар учун муҳим аҳамиятга эга.

Хушбичим қушларнинг сувда охиста сузиб юришлари кишига завқ бағишлайди. Улар кўп вақтларини сувда ўтказганлиги учун патларини қуритиб олиш мақсадида берилиб таранадилар.

лариде жиғилдонларини сувга тўлдириб учиб кетишаркан. Сувсиз сахро ва чўлу биёбонларда кўниб дам олганларида катта тўшугини бажониди очиб туришар, бошқа турдаги қушлар эса худди тоғордан сув ичгандек чанқоғини босиб олишаркан. Улар қуруқчилик йиллари дарё қачон оқиб келишини биллади, деган фаразлар ҳам мавжуд. Шунда озқасини ташлаб ортига қайтиб келаркан.

учун хас-чўпни чуқурчадан чиқмай тўшуги етган жойдан олаверади. Заҳ жойларда ин ясаш учун талай хас-чўп керак бўлади. Ботқоқликлар улар учун бе-шафқат тўсиқ майдони ҳисобланади.

Ёввойи ўрдақлар ўсимликларнинг уруғи ва туганаклари билан озиқланишади. Қуш бошлангач бугдой, арпа, шолӣ каби ғалла экинларига зиён етказиши мумкин. Жўжалари турли личинкалар, моллюскалар ва майда қисқичбақалар билан озиқланади.

Ёввойи ўрдак кенг ва кўп тарқалган парранда ҳисобланади. Жўжаларини деярли бир вақтда очиб чиқади ва бир неча соатда инини тарк этиб, ҳеч бир хавотирсиз ўзларини сувга ташлайдилар. Қанотларини қоқиб патларини қуритишади. Уя қурган жойига яна қайтиб келади. Уларнинг бир қисми қишда ҳам ўлкамизда қолиб дарё, қўл ва канал бўйларида юради. Баъзан сув тошган жойларга бориб озиқланишади.

Абдулла САИДОВ

ҳамда ички қон оқишни тўхтатиш учун қўлланилади. Равоч илдизининг сугда қайнатиб тайёрланган қайнатмаси меъда ичак ва юрак касалликларига даводир. Илмий тиббиётда равоч турлари илдиздан тайёрланган қайнатма ва мевасидан тайёрланган экстракти ич кетиш касалликларини даволаш учун ишлатиш тавсия этилган. Равочнинг пояси, барг банди, баргнинг асосий томири иштаҳа очиш учун истеъмол қилинади.

Равоч илдизининг ҳосиятлари ҳақида «Тухфаи Хусайний» китобида шундай мисралар келтирилган.

Наф этар, йўқотар бўлса ҳикчоқ, Буйрағу, қовуқда бўлганда алам. Йўқотар бачадон иллатини ҳам, Егин, дема, кимки қилмас эътироз, Мазкур иллатлардан озод этар соз Ҳосиятли ўсимлик бу равоч дегани. Равоч табиатнинг беминат қўллари ила тайёрланган ана шундай шифобахш дори ҳисобланади.

Марҳамат МАТВАФАЕВА,
«Milliy tiklanish» муҳбири

ЎГИТ

Раҳнамо лозим ақл-идрокка чун,
Ерда юрмоқ, сувда сўзмоклик учун.

* * *

Яхши бир йўлни магарким билмасанг,
Ул ёмони не бўлур, билгаймисан?

Жалолиддин РҲМИЙ

БИЛАСИЗМИ?

Баландлиги 115,6 метрга етадиган секвойя дарахтини Калифорниянинг Рэдвуд боғида учратиш мумкин.

Рафия (пальма) дарахтининг барглари ниҳоятда катта бўлиб, унинг узунлиги 25 метрга, эни эса 3 метргача етади.

Сейшель пальмаси мевалари 42, уруғлари эса 17,6 килограмм оғирлик босади.

ТУРФАОЛАМ

Империя таназзулининг сири

Олимлар Кхмерлар империяси таназзулининг асл сабабини аниқлашга муваффақ бўлишди.

Маълумки, XII асрда жануби-шарқий Осиё ҳудудида (ҳозирги Камбоджа, Вьетнам, Таиланд, Лаос давлатлари ўрнида) Кхмерлар империяси ҳукмронлик қилган. Бирок, 1431 йили империя номаълум сабабларга кўра таназзулга юз тутадиган. Шу кунгача таназзул сабаби ноаниқ бўлиб, у турлича талқин қилинар эди. Колумбия университети доктори Бренден Баклей бу борада янги бир таҳминни ўртага ташлади. Кипарис дарахтидан олинган намуна асосида дендрохронологик таҳлил ўтказган олимнинг фикрича, Кхмерлар империяси қуруқчилик туфайли йўқ бўлиб кетган. Тарихий манбаларга қараганда, бу ерда қуруқчилик салкам 30 йилча давом этган. Табиийки, бундай ноқулай шароитда деҳқончилик қилишнинг ўзи бўлмайди. Қолаверса, муссон шамол келтириб чиқарган сув тошқинлари ерни батамом яроқсиз ҳолга келтиради. Кхмерлар давлати эса асосан деҳқончилик орқасидан кўн қўрган. Дендрохронологик таҳлиллардан аён бўлишича, бу каби қуруқчиликлар ҳудудда 1250-1750 йилларда ҳам кузатилган экан. Бирок, энг сўнгги қуруқчилик Кхмерлар даврига тааллуқли эмас.

Компьютер фикрингизни ўқиса-я!

Америкалик мутахассислар томонидан инсон фикрини ўқий оладиган компьютер яратилди.

Бугунги кунда компьютерларнинг хилма-хили мавжуд. Улар кўн сайин такомиллашиб, ўзига юкланган барча амалларни бекаму кўст бажариб келаяпти. Intel корпорацияси мутахассислари яратган антика компьютер дастури ҳам бундан мустасно эмас. Ушбу компьютер магнит-резонанс томографи (МРТ) ёрдамида бир зумда инсоннинг хаёлидан кечаётган ўй-фикрини ўқий оларкан. Тўғрироғи, компьютер бош мия томонидан юборилаётган сигнал унинг қайси қисмидан келаётганини аниқлаб, инсонга хос ўй-хаёлларнинг бир неча вариантини мониторга узатади. Мутахассисларнинг ҳисоблашича, бундай компьютер дастури тугма ногиронлар, эшитиш ва гапириш имконияти чегараланган инсонларнинг оғирини енгил қилиши мумкин.

Нафас олмайдиган жонзотлар

Ўрта ер денгизи тубидан италиялик олимлар кислородсиз муҳитда яшай оладиган учта номаълум жонзотлар турига дуч келишди.

Шу кунгача денгиз тубининг кислород етишмайдиган қисмида бир ҳужайрали жонзотларнинг айримларигина яшай олиши маълум эди. Бирок, денгиз тубининг 3000 метр чуқурлигидан топилган антика жонзотлар бунинг аксини исботлашди. Аталанта олимлар томонидан жуда кам ўрганилган тублик ҳисобланади. Роберто Дановаро бошчилигидаги гуруҳ инсон қадами ахён ахён етадиган ушбу тубликини тадқиқ қилишди. Уларнинг ҳулоасига кўра, тубликида ўлчам 1 сантиметр бўлган бир нечта микроскопик кўп ҳужайрали жониворлар яшар экан. Энг ажаблаларлиси, тубликини ўзига макон тутган жонзотлар кислородга умуман эҳтиёж сезмас эмаш. Шундай қилиб, олимлар сув тубида нафақат бир ҳужайрали бактерия ёки вируслар, балки оддий сув жонзотлари ҳам яшай олишини исботлаб беришди.

З.ЗОИРЖОНОВ
тайёрлади

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Тошкент вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси девони жамоаси девон бош мутахассиси Шоҳария Шомансуров волидаси САЙДИНИСА аянинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

Аҳтам ТУРСУНОВ, Ахрор АҲМЕДОВ, Голиб-шер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Фафуржон МУҲАМЕДОВ, Улугбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи-назаридан фарқланиши мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун таҳририят жавобгарлиқни ўз бўйига олмайди.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000,
Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй
e-mail: milliyt@sarkor.uz

Газета ҳафтанинг чоршанба кўни чиқади. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган. Бюрогма — Г 323, Адади — 5444

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371)
234-69-55, 234-87-74,
234-87-73, 234-86-41
ФАКС: 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ
офсет усулида босилди.
Қогоз бичими А-2

Саҳифаловчи:
Ақбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир:
Дилноза ҲАЙИТОВА
Навбатчи:
Махбира АБДАЛОВА

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида чоп этилди.
Қорхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.20.